ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლიტერატურული საქართველო

ЛИТЕРАТУРНОЕ ГРУЗИНСКОЕ * LITERATURULI SAQARTVELO * ЛИТЕРАТУРУЛИ САКАРТВЕЛО

13 დეკემბერი 2024წ. №17 (4095) გამოცემის 94-ე წელი ფასი 2 ლარი

ვანო ჩხიკვაძე

„ორაზორი“

დაბლა შენ გცოდავს,
მაღლა-ღმერთს,
ცოდვითი იმიმიებს სინდისს,
ვისთვის სამოთხის ვაშლი ხარ,
ვისთვის ,,ხურმა“ ხარ ,,ჰინდის.“

მეგონა, გადაამეენ,
იმედო დედო-ციხის,
თავაწეული ასპიტი
თურმე ლიბოში გიზის.

ვერ გაგითენებს ამ ღამეს
ბევრჯერ ჩამტეხი ხიდის,
თვალსაც არ დაახამხამებს,
სამშობლოოვ, ისე გყიდის!

5.XII.2024

ჩვენ ისევ აქ ვართ

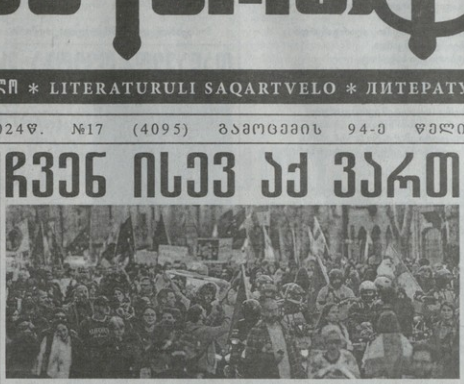

გრძელდება დაპირისპირება, რომელიც აღარც გვახოვს, როდის დაიწყო - ერთი თვის წინ, თორმეტი წლის წინ, ოცდაცამეტი წლის წინ თუ პრეისტორიულ ხანაში, როდესაც ჩვენი ეროვნული ხასიათი იწყებდა ჩამოყალიბებას...

26 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნების შედეგების გაპრეზენტებას 28 ნოემბერს მოპყვა პრემიერ-მინისტრ ირაკლი კობახიძის განცხადება, რომ საქართველოს მმართველმა პარტია „ქართულმა ოცნებამ“ მიიღო გადაწყვეტილება 2028 წლის ბოლომდე დღის წესრიგში აღარ დააყენოს ევროკავშირთან მოლაპარაკებების გახსნის საკითხი და, ასევე, 2028 წლის ბოლომდე უარს ამბობს ყოველგვარ საბიუჯეტო გრანტზე ევროკავშირის მხრიდან. გადაწყვეტილებამდე ორი დღით ადრე ევროკავშირმა მიიღო რეზოლუცია, რომელიც 26 ოქტომბრის არჩევნებს გაეკლებულად მიიჩნევს და მოითხოვს საბქეიფი დაფუნქციის „ქართული ოცნების“ ლიდერებს და დაინიშნოს ხელახალი არჩევნები.

ირაკლი კობახიძემ განცხადებაში აღნიშნა, „ქართული ოცნების“ ამოცანაა საქართველო 2030 წელს გახდეს ევროკავშირის ნევრი ქვეყანა, რისთვისაც ძალისხმევას არ დაგვიმურებთო.

ამას უნდა მოპყოლოდა და მოპყვა კიდეც პერმანენტული საპრობტყმო აქციები, რომლებიც ძირითადად პარლამენტის შენობასთან იმართება...

კარგა ხანია, არ გვეკონია ასეთი უშეღავათო ურთიერთდაპირისპირება. პარლამენტის შტურმი და ცრემლსაღენი გაზი, ნყლის ჭავლი და „მოლოტოვის კოქტელები“, ბეტარდები და საბალდნლო მაშხალები, ცეცხლი და ლენვა-მტვერეა ბრძოლისა. ყველაფერი ნაცნობია, მაგრამ რასაც მოვეკლიდეთ, იმაზე მასშტაბური, კოშმარული, სასტიკი.

უთანხმოებაც ეიციი და შეურიგებლობაც, რადიკალიზმიც და პოლარიზაციაც, ზიზღიც და მტრობაც, მაგრამ ორი რამ არ გვესმის: რაგომ ვეუპატიეებით ბაეშვებს მიტინგებზე და რატომ სეეშენ, რატომ ასახიჩრებენ სამართალდამცველები დაკავებულ მოქიტინნგეებს?!

ძალიან ბევრია სალაპარაკო, სათქმელი, ამოსათქმელი, მაგრამ რა ამოთქვამს, რა ამოყრის გულიდან ამდენ სიმნარეს?

როგორ შეეცოდება ის ქართველი მნერალი, რომელიც ზის და ამზადებს შთაგონებას თანამედროვე საქართველოს სნორი, მართალი, პირუთვნელი მხატვრული მატიანის დასაწერად.

„ლს“ რედაქტორი

მსოფლიო რომანი - კინოსერიალად

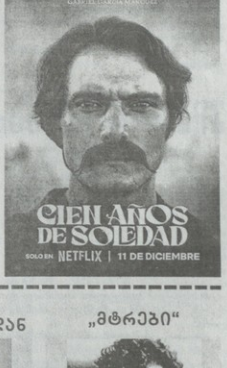

გუშინწინ, 11 დეკემბერს, გამოვიდა ეკრანზაცია გაბრიელ გარსია მარკესის რომანისა „ბარტოობის ასი ნელი“. ეს არის ამ საყოველთაოდ აღიარებული ნაწარმოების პირველი ეკრანიზაცია.

სხვათა შორის, ავტორი სასტიკი წინააღმდეგი იყო რომანის კინოადაპტაციისა, არც არავინ ფიქრობდა მის გადაღებას, მაგრამ მას შემდეგ, რაც მარკესის მემკვიდრეებმა თავიანთი უფლებები რომაზნე კინოკომპანია Netflix-ს მიჰყიდეს, დღის ნესრიგში დადგა კინემატოგრაფიული ეარიანტის შექმნა. ნობელიატის ოჯახმა მკაცრი პირობა ნამოაყენა: სერიალი აუცილებლად კოლუმბიაში უნდა გადაეღოთ, მთავარ როლებზე კი ესპანურენოვანი მსახიობები მოეწვიათ.

ასეც მოხდა. პროდიუსერობა აკისრა მნერელს ვატმა, როდრიგო გარსიამ, რომელიც კინემატოგრაფიაში შემთხვევითი კაცი სულაც არ არის. მისი გადაღებულია მხატვრული ფილმი „იდუმალი ალბერტ ნოსსი“, რომელიც „ოსკარის“ სამ ნომინაციაზე იყო ნარდგენილი 2012 ნელს.

როგორც ამბობენ, მხატვრული ფილმი „ბარტოობის ასი ნელი“ ლათინური ამერიკის ყველაზე ძვირადღირებული კინოპროექტია.

როგორი გამოვიდა მსოფლიო ბესტსელერის კინოვერსია, როგორ გადავიდა კინოეკრანზე ბუენდიების ოჯახის საგა, რანაირად მოჩანს ეკრანზე ჩვენს წარმოსახვაში სამუდამოდ ალბეეფდილი ქალაქი მაკონდო? ეს უკვე იციან იმ მაყურებლებმა, რომლებმაც გუშინწინ იხილეს მსოფლიო პრემიერა.

„ნეტფლიქსის“ ოფიციალურ ტეზერს თუ დავეყრდნობით, ფილმი, რომლის რეჟისორები არიან ლაურა მორა ორტეგა და ალეეს გარსია ლოპესი, საკმაოდ ექსპრესიული და ფერნერული ჩანს. მთავარ როლებს ასრულებენ კლაუდიო კატანონი, ფერონიმო ბარონი, მარკო გონზალესი, მორენო ბორნა.

იმედია, ჩვენც მალე ვიხილავთ მსოფლიო რომანის კინოგამოცდას.

ეკა ალეთაანელი

„დარაბებს მიღმა გაზაფხულია“

ჟაკლინ სირაძე

გვ. 5

ბიჭი და ყვავი

ია კარგარეთელი

გვ. 8-9

მიკოლა ბაჟანი - 120

რაულ ჩილაჩავა

გვ. 11

სიტყვა საპყროგილიდან

ქეთევან ყაყიტაშვილი

გვ. 13

„მტრები“

დილან ტომასი

გვ. 15

ᲗᲐᲛᲐᲠ ᲛᲔᲢᲔᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘ

ᲞᲠᲘᲜᲪᲘᲞᲘ „ᲚᲔᲠᲜᲘᲡᲘᲡ“ ᲚᲐᲣᲠᲔᲐᲢᲘ

ᲛᲘᲫᲦᲕᲔᲚᲐ

დრო იყო ალბათ ისეთი
უდერობას რომ ᲨᲐᲜᲯᲐ
და ᲛᲘᲪ ᲒᲘᲛᲐᲯᲘᲗ
თეთრი ბუმბულის მსგავსად.

როცა შენამდე მოვედი
როცა პირველად შეგეხედი
არ მახსოვს რას გიმღეროდი
რატომ გგდიოდა ცრემლი.

ყელზე იხვევდი თოკებს და
ბეგლაც თოკიანი გრეხდი
გველებით სუფლს ინამძავდი
ჩემთან დარჩენის შიშით.

ვერ შევიცვლებინ ვერაფრით
ვერც დრო განგაკურნავს ალბათ
დაფრჩები ერთმანეთისთვის
ერთად არყოფნის ნამაგ.

***

ერთ დღესაც უნდა გეყოს ძალა
და ავად გახდე
უკან დაბრუნო მოჩქენებითი კარგად
ყოფნები,
გათავისუფლდე!

რაც კი ითმინე, ან ვერ თქვი და
ვერ გაიკეთაგე,
ერთი ჩანთაში უნდა ჩაგხო,
როგორც ნაგვის პარკს
ერთი-ორჯერ კარგად შებოჭავ,
თავი მოუკრა
და მოიშორო!

ერთ დღესაც უნდა გეყოს ძალა
და დაიცალო,
მოიიტაბო ის ყველაფერი, რასაც
თამაშობ,
უნდა წაიგო!

სხვა ბაზა არც არის
გულიდან სისხლი უნდა იდინო,
ჩონჩხადაც უნდა ჩამოიშალო
რომ კარგად ყოფნის უმმო ტანჯვისგან
ბოლოს და ბოლოს შენც დაიცალო.

***

ქუიტკირის სახლი სასახლეს ᲰᲒᲐᲓᲐ,
კირის დუღაბი ოქრო-მარგალიტს,
რა ცოტა კმარა, რა ცოტა კმარა,
ზღვა რომ გიქციონ დამშრალ მდინარედ.

მაგ ხუსტი მრწყინი ვეღარ შეძელი
გეტარებინა ორივეს ჯვარსაცმა.
მე კი ძაღვებზე სიტყვები ვასხამდი,
გადადარჩენდი ეგეთა თავსხმას.

მაგრამ არასდროს აღარ გაჩერდა
წვიმდა და წვიმდა,
ტბორავდა სახლსაც,
ყოველდღე თითო ქვა ვარდებოდა,
ყოველდღე ამ ქვას ვუშვებდი თავსაც.

ვერც სიჯიუტემ ვერ შეგაჩერა.
ვერც ლოქსმა ნახა თავისი ძალა,
რა ცოტა კმარა, რა ცოტა კმარა,
სუფლი რომ გიქციეს ეულად ფა ნარად.

***

გროვაწვიმების უსაფთ ღრუბლებს
მოაქცეთ გულამდე ნასატყვი ფიქრი,
თოქმე რაც იყო - სიხმარი იყო,
მე კი სიზმარი შეგარა ცხადი.

მე ისე ვცხოვრობ სხეისი თვალისთვის,
როგორც ვცხოვრობდი ალამდეგ თითქოს
და ყოველ ღამით სუნთქვაშეკურული
ჩემი ტკივილის დათმენას ვეცდილობ.

ამბობენ ხსოვნას გასდილო ფერი,
ათას მეერთე ზამორამდე ძლებსო.
ნეტავ რაშფენი ზამთარი დამრჩა,
რომ მოგონების მარცვლები ეთესო.

***

იმ დღეს, როდესაც ისევ შევხვდებით
და ძველებურად გამოლიმებ,
როგორც გრეეეთა,
მინდა გიამბო ყველა ამბავი,
რაც კი უშენოდ გადამხვედნა.

რამდენჯერ გზაზე ლანდად გხედავდეი,
რამდენჯერ ცხადში ვეღარ მიცნიბარ,
რამდენჯერ სიზმრად გამოცხადებულს
დარჩენას როგორ შეგხვეწენეთარ.

არ დარჩენილხარ, მაინც ინათა
და დღეს ლამისა ისევ წაიღო,
რაც ჩემად მეკონდა, ისიც ალარ მაქვს,
რაც შენგან მერგო, ისიც გამიქრო.

იმ დღეს, როდესაც ისევ შევხვდებით,
მინდა მასწავლო, რაც ვერ შეეძელი,
დარდის თოკიდან სუფლის ჩამოხსნა
მეც რომ შენსავით გადაგიციმდეო.

ᲯᲘᲚᲓᲝ ᲦᲕᲐᲜᲬᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ

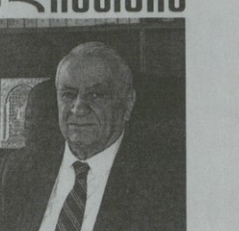

საქართველოს მწერალთა კავშირი

საქართველოს მწერალთა კავშირმა, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის პრეზიდენტმა, აკადემიკოსი რონინ მეტრეველი ქართულ მეცნიერებასა და ლიტერატურაში მეტანილი განსაკუთრებული წვლილისათვის, დაბადების 85 წლეთან დაკავშირებით, დაადგილდოვა დავით ალმაშენელის პრემიითა და ოქროს მედლით.

ᲗᲐᲜᲐᲛᲔᲓᲠᲝᲕᲝᲑᲐ ᲫᲚᲐᲒᲠᲣᲚ ᲞᲠᲘᲖᲛᲐᲨᲘ

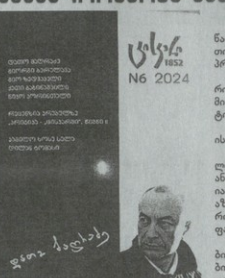

ᲒᲣᲠᲜᲐᲚᲘ „ᲪᲘᲡᲐᲠᲘᲡ“ მე-6 ნომერი დღითა მაღრანის სამი ლექსით ისსებინა. „წერილი UNESCO-ს“, „ადიმა“ და „მესა“ თანამედროვეობის აქტუალურ თემებს - რწმენის კრიზისს, საზოგადოების დეკუმანიზაციას, პიროვნების თავისუფლებასა და სხვა მორალურ-ეთიკურ პრობლემატიკას - ეხება.

გიორგი ბერეულავს ლექსებში სამშობლო, მის დღევანდელობას, ისტორიასა და მომავალს ᲰᲒᲠᲬᲐᲚᲘ პოეტურ პრიზმაში. არის ამ მედიტაციებში ემპირიზის ნიანი, თუმცა პოეტი ძირითადად პიროვნულ-ემოციურ სამზერიდან წარმოგვიდგენს თავის სათქმელს.

„ᲛᲔᲛᲠᲗᲐᲜ, შენ დამიღალეე ჩემი ტკბილი ქვეყანა: როგორც ლოქო ქინძმარში, ჩადებული ბოლმაში“, - ეს ᲐᲠᲘᲜ ᲗᲣᲓᲘᲡ ᲚᲔᲥᲡᲘᲡ სიტყვებია ლექსიდან „მთერული კაცის ლოცვა“. არაორდინარული პოეტური საქმეებენი გამოიჩრქვა დანარჩენი ლექსებიდან: „ᲙᲝᲜᲯᲘᲐᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ“, „ᲒᲐᲓᲐᲚᲐᲮᲚᲔᲑᲐ“, „ᲛᲘ ᲨᲔᲜ ᲛᲘᲣᲒᲐᲠᲮᲐᲠ“.

პროზის რუბრიკაც სამი ავტორით არის წარმოდგენილი. ქეთი გაბინაშვილის ყოფითი პროზა დეტალიზებისა და ემოციურობის პრინციპით გამოირჩევა;

ნიკო კორძინელის „ᲒᲐᲮᲚᲔᲑᲘᲡᲐ“ რეალურისა და ირეალურის, ტრაგიკულისა და კომიკურის მეორნყვნა, რასაც თხრობის დეტექტიური მანერაც ეროვნის.

ნინუ ქადაგიძის „ᲗᲣᲗᲘᲡ და ᲧᲘᲠᲜᲐᲚᲘ“ არის მოთხრობა ცხენის სეფდაან ამბავზე.

ᲘᲠᲘᲜᲐ-ᲪᲘᲜᲪᲐᲫᲔ ნინო ეახანი ანალიზებს ნაგო ფირქუხალაკვს რომანს „შუშის ანგელოზები“, რომლის მთავარი პერსონაჟია აფხაზოა გოგონა მურზა ანბა. კრიტიკოსის აზრით, რომანი თანაბრად აკმაყოფილებს როგორც ლიტერატურისმცოდნეთა, ისე ფართო საზოგადოების გემოვნებას.

კრიტიკა „ცისკრში“ (1981 — 1990 წლები), ნიგნი II. პროექტი, რომელსაც წარმმატებით ახორციელებენ ᲟᲣᲠᲜᲐᲚ „ᲪᲘᲡᲐᲠᲘ“ რედაქცია და კულტურის სამინისტრო. ნიგნი განხილულია ადა ნემსაძისა და მაია ფალთაშვილის ერთობლივ წერილში „მარადიული იდეები ახალ კონტექსტში“. წერილი ისე სათანტერესოდ იკითხება, მოგინდება ნიგნიე მოძებნო და თავიდან ბოლოამდე ნაიკითხო.

ახალი თარგმანი. ამ რუბრიკით შეგიძლიათ გაეცნოთ ორი შესანიშნავი მწერლის ნაწარმოებებს: კამილო ხოსე სელას მოთხრობას „ᲑᲐᲑᲠᲘᲡ ᲓᲐᲒᲝᲜᲘᲗ“ და დიდან ტომასის სამ მოთხრობას.

კამილო ხოსე სელას მოთხრობა, რომელიც ესპანურიდან თარგმნა თეა ხომასურიძემ, გამოირჩევა დახვეწილი ფსიქოლოგიზმითა და დეტალიზაციის სიზუსტით, რაც საერთოდ ახასიათებს ამ მწერლის შემოქმედებას.

დიდან ტომასი, როგორც მთარგმნელი ანა ამირანაშვილი წერს პუბლიკაციის შესავალში, პოეტური პროზის ოსტატია, თუმცა ახასიათებს ენიგმატურობა, რეალურსა და მაგიურს შორის ვარიანტი და მოკისმოგვრელი გოთიკური ელემენტების გამოყენება.

ᲗᲔᲐ ᲮᲝᲛᲐᲡᲣᲠᲘᲫᲔ

ᲕᲘᲥᲢᲝᲠ ᲜᲝᲬᲐᲫᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲣᲥᲕᲧᲜᲔᲑᲔᲚᲘ ᲨᲠᲝᲛᲐ

27 ნოემბერს შოთა რუსთაველის საფელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის რუსთაველოლოგიური კვლევის ცენტრში გაიმართა ტრადიციული სემინარი, რომელზეც მოხსენებით გამოვდა ამავე ცენტრის თანამშრომელი, იგანე ჯაკობიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, ფილოლოგიის დოქტორი ნანა გონჯილაშვილი. მან ისაუბრა დიდი ქართველი რუსთველოლოგის, ვიტალორ ნოწაძის გამოუქვეყნებელ შრომაზე „ᲔᲗᲘᲡᲗᲐᲜᲐᲡᲘᲚᲘ ᲒᲣᲚᲘᲡ ᲛᲘᲢᲔᲚᲘᲡᲒᲐᲜᲘ“ (ᲐᲠᲘᲡᲢᲝᲢᲔᲚᲘᲡ ᲞᲝᲔᲢᲘᲙᲘᲡ ᲗᲔᲝᲠᲘᲘᲡ ᲙᲠᲘᲢᲘᲙᲐᲗᲐ ᲒᲐᲛᲝᲪᲓᲘᲡᲗᲕᲘᲡ).

ᲠᲝᲓᲘᲡ ᲛᲘᲢᲔᲚᲘᲡᲒᲐᲜᲘ ᲐᲠᲘᲡᲢᲝᲢᲔᲚᲘᲡ ᲞᲝᲔᲢᲘᲙᲘᲡ ᲗᲔᲝᲠᲘᲘᲡ ᲙᲠᲘᲢᲘᲙᲐᲗᲐ ᲒᲐᲛᲝᲪᲓᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲖᲜᲘᲗ ᲛᲘᲛᲦᲔᲠᲘᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲝᲚᲝᲒᲘᲣᲠᲘ ᲙᲕᲚᲔᲕᲘᲡ ᲪᲔᲜᲢᲠᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲛᲔᲚᲘ ᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲘ ᲓᲐ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲐ ᲛᲘᲡᲘ ᲨᲔᲛᲪᲕᲚᲔᲚᲘ ᲞᲠᲝᲤᲔᲡᲝᲠᲘ ᲜᲘᲜᲐ ᲒᲝᲜᲯᲘᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘ.

ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲪᲚᲔᲚᲐᲫᲔᲡ ᲜᲐᲜᲐ ᲒᲝᲜᲯᲘᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘ ᲒᲣᲚᲘᲡ ᲛᲘᲢᲔᲚᲘᲡᲒᲐᲜᲘ ᲓᲐᲬᲧᲔᲑᲣᲚᲘ ᲬᲘᲜᲐᲡᲢᲧᲝᲛᲐ ᲛᲘᲣᲫᲦᲕᲜᲘᲚᲘ ᲘᲧᲝ

ყოველი ახალი რომანისა თუ ნებისმიერი ჟანრის ნაწარმოების გაცნობისას ჩემს თავს ვეკითხები: კი, მაგრამ, რა ქმნის ნამდვილ ლიტერატურულ? ეს კითხვა მარადიულია ჩემთვის და არა მხოლოდ ჩემთვის იმის გამო, რომ მარადიულია თავად ლიტერატურის უნარიც - გაგვაოცოს ამოუწურავი შესაძლებლობითა და მოულოდნელლობებით... და მაინც, რა ქმნის მას? იქნებ ამბავი, რომელიც ჩვენ? ეს ნაცნობ სიტუაციებს ახლებურად შეგვამეცნებინებს, ჩვენს განსახლებულ წარმოდგენებს ახალ ნარატივში მოაქცევს და არისტოტელესეულ სიამოვნებას განგაცდევინებს, თუ ცოდნის ნაგდილ, ცნობისმოყვარე სწრაფვა ამბის გასაოცარ ზლაუბერი დასასრულისა?!. იქნებ თავად თხრობა, თხრობის პოეტიკა, რომელიც თავისი კანონებით და მკვეთრი ექსპრესიულობით ახლ რეალობაში შეგვიძღვება და რომელსაც ახალ აღმოჩენამდე მიეყვანარ?

იქნებ ამგვარი კითხვები არც დაებადოს მკითხველს, როდესაც სანახეგროდ პუბ-

ლიციტური ტექსტი შერჩენა ხელთ სრულფასოვანი მხატვრული გამონაკონის სანაცვლოდ? კი, არსებობს ნანარმოებები, რომელნიც ერთგვარი ცოდნით გვიარაღებენ და სწორ სოციალურ კრიტიკასაც მიაკვენ, მაგრამ მათ არ შეუძლიათ ეს ეფექტიური საზრდოს მონოდება, ვერ აღვივებენ ჩვენში ილუზიებსა და სურვილებს, ვერ გვთავაზობენ ისეთ სამყაროს, როგორსაც ჩვენი ყველაზე საყვარელი მწერლები გვრეწნიან ხოლმე... და მაინც! ყოველივე იმის მიუხედავად, რომ-ახლა ჩვენ ნინამუსნორედ პუბლიციტაფრონ ბმალალი გაჯერებული ნანარმოებია, ბევი ავტორი არ ტაუოს, როდესაც ამბის დასასრულს აღსარებასავით გვანდობს: „ჭერა კი არის გაცემა ამოსუნთქვისა, რასაც შენ სულიერ ძალებს და გულის ძგერას უფრთებ". საგულისხმოა, რომ ეს მართალი ნიგნი („ბუშის ანგელოზები") ამ დაუფიანერ ნიგნთა რიგში იკავებს ადგილს, ეროთ ამოსუნთქვით რომ ნაკოთხად და თავს არასოდეს დაგაჩნებებს.

მწერალი მოგვითხრობს ჩვენი ისტორიისა და დღევანდელობის შესახებ: სუფ ახლახან აგიზგიზებულ ომზე რუსეთ-უკრანინა, მისგან მსხვერპლად ქცეულ ადამიანებსა და მათ შემნარად ბეგისნერაზე, აფხაზეთსა და უკრანიაში დატრიალებულ ტოტალურ უბედურებაზე. სამწუხაროა, რომ ვერც რომანის მთავარი გმირი მურზა აჩაბ გიაქეკა ამ ყოველივეს. მშობლიური აფხაზეთის მიტოვებისა და დამსხვრეული ბაგშვობის შემდეგ ის თავს აფარებს უკრაინის, მაგრამ სიცოცხლის მეორე ნახევარში მას ისევ ნამოწეწეა ომი და ნაორმეგეს სიცოცხლესაც და ბედნიერებასაც: „მე ვებრძოდი ომს, რომელიც მომერია, მაგრამ, გამანადგურა და გაიარა", - ამბობს ის მწუხარე ამბებისა და საკუთარი სიცოცხლის ბოლო წუთებში.

გარდა ადამიანური ტრაგედიის ჩვენებისა, მწერლის მიზანია ოქმის, როგორც ყველაზე უფრო საზარეული და არაადამიანური მოვლენის გამოშპერაგება; იმის ტაკვიდება, რომ იგი რაიმე სახის მისტიფიკაცია კი არა, არამედ ბეგენტული და აღვირახსნილი დანაშაულია: „ომი ულდიესი უბედურებაა, მასში თითქოს ხორცესხმულია ცოდვის ის ენერგია, რომელსაც კაცობრიობა აგროვებს, ომი ის უბედურებაა, რომელიც ერთხელ თუ გადაიტანე, მერე მოუშუმებელი იარად რჩება". სხვაგან კი ნერს: „ომი?! ომი ყველაზე დიდი დანაშაულია კაცობრიობის ნინაშე, ამიტომ არ მიხდა კიდევ მოვსენრო ომსა და უბედურებას. ეს არის ჩემი ყველაზე მძიმე გადანაწყენებლების ნამი, ჰოსა და არას ბორის ყოფნის ნამი, რადგან ვერ ვუძლეს ომს, რასაც ვგრძნობ და ვხედავ". ამ მონოლოგს მთავარი გმირისას კონკრეტული თარიღეც, „1993 ნელი," მიენერება.

აი, ეკითხულობ ამ ობიექტურ, მაგრამ არც თუ ისე ორიგინალურ განსაზღვრულს ომისას და ფეკეცდები, ან კითხეკეს ეუსაიდ, თქვენგან რომ ჩაბეჭნის, ძალიანაცა მეთხეველ! - „კი, მაგრამ, განა რა არის აქ განსაკუთრებული?" რა არის აქ. ისეთი, რაც აქამდე არ ვიცოდით ან არ მოგვისმენია?" - ფიალ, დაგეთანხმებით ინაში, რომ განსაკუთრებული ხელოვნებაა არ სყირდეა აფხაზეთისა და რუსეთ-უკრანინს სიოამარი მოვლენების ქრონიკის ჩვენებას, ფლიურების სახით რომ ათარიღეს ავტორი:1992 ნლის 14 აგვისტო, 27 სექტემბერი.

შორენა ქურთიშვილი

კალმის ყოველი ჩაწოგისას

ნაგო ფირცხალავას „ბუშის ანგელოზები"

2022 ნლის 24 თებერვალი და ა.შ. გარდა მოფლეგენის ჩამოხათვალისა, რომანის პირველივე ნანილში ჩაროულია აფხაზეთის სამეფო-სამთავროსა და შემდეგ რუსუბლიკის ფაქტობრივი ისტორიაც. აქვე ამხვნიელებს მნერალი ეურიდეცვას ის გარემოებაზე და ნარმოაჩენს ის აქცენტებეს, რომლებმაც განაპირობა კონფლიქტის გაღვივება ამ რეგიონში. ასე და ფაქვიარად, ისტორიული პირებისა და თარიღების გათვალისწინებით ჩვენ მოგვეწოდება ამ კუთხის მოკლე რეალური ისტორია.

სნორედ ეგპპირული სინამდვილეა ის ნარატიკი, რომლის პრაგმატული დანიშნულების ფონზეც მნერალი ვეიხატავს მთავარი გმირის სეედან თავგადასავალს. რომანის გმირთა ტრაგიკული ბედისა და მის რაობის მხილება არის ამ ნანარმოების უმთავრესი მისია, რომლის აღსასრულებლადაც მნერალი შეულამზეულად აღვეპნერს მტრისგან დაუნდობლად განადგურებულ ქალაქში, მარიუპოლში, დაგრიალებულ ტრაგედიას: ქუჩებისა და სახლების ნგრევას, მოსახლეობის ელეტას, მგრის მხეცურ ქმედებებს, გაუპატურებისა და ნადისტური ნამების ფაქტებს. ნატო ფირცხალავამ ომგაშოვლილი ადამიანების ნანახისა და განცდილის გათვალისწინებითა და რომანის მთავარი გმირის, მურზა აჩაბს, მხატვრული სახის, მისი პარადი ბამოცდალეთის პრაზმაში გარდატეხილი სულიერი და ეპპირული გამოცდილების ჩვენების გზით დადგიხატა უკრანიელი ხალხის ეკრაკ შეკანმეუფმშრალი ცხოვრების ისტორია. ესეც ერთ-ერთი მისაცა მნერლისა!.. ჩვენ, საინფორმაციო მედიას დაჯაერებულნი, შეზოგებულნი, თუმცა ბოლომდე გაუცნობიერებელნი, სნორედაა რომ უნდა შეერძნუნებულიყავით ასეთი ტოტალური ბოროტების, ადამიანთა უკიდეგანო ტანჯვის ხილვით! დიახ, ჩვენ უნდა გაგვე თვალსანინებანა ეს ყველაფერი, რადგან ყოველივეგ ეს ჩვენს დროსა და ჩვენს გვერდით ხდება. ალ კიდევ... ფურნალისტია აგტორის ერთ-ერთი აღმოჩენა ამის შესახებ. რომ ძალაუფფლება და ომი ადამიანის ცხოვნელად კი არა (ეს არასარული შეფასება იქნებოდა), შემშარავ ურჩნელად აქცევს (ამაზე მეტი სისასტიკეა, რაც რუსი სამხედროები დაპყრობილ ტერიტორიაზე იჩენენ, უბრალოდ, ნარმოოდგენელია).

და მაინც! ეუბრუნდები ჩვენი ავტორის მიერ შემოთავაზებული თემას და შეეეცდები ამოვსხნა, რა არის ამ ნიგნის ნარმატების საიდუმლო?! ნუთუ შესაძლებელია, რომ პუბლიციტაფრონ ნაკადით გაჯერებული რომანით მნერალი გამარჯვებული დარჩეს?

რადგანაც ჩვენ ესაუბრობთ თვითკმარი ლიტერატურის თაობაზე, კერძოდ, ძალის, ფლეგმაგდობისა, ბუნებრივ ენაზე ამ მეთოდ ამოვსებისა, ეუ რა განსაზღვრავს მის თვითმყოფადობასა და ზემოძეგდებულ ძალას, ეუმაო მიეუთითებთ ხოლმე კლიშეებზე, თუნდაც იმის შესახებ - რა მიმართებით უნდა იყოს მხატვრული გამოსაგონი ისტორიულ მოცემულობასთან? უნდა ვალიარონო, რომ მსგავსი საკითხის დაყენებისას უპირატესი ობას ერთხმად მოგანხოვებდით ისტორიის მხატვრულ ნარატივად გარდასახვის იდეას. არ ეკიქეს ამის მაგალითები თუ?! ამ თვალსაზრისით საცნაურყოფად რად ღირს თავად ქართული ისტორიული რომანისტიკა, თუნდაც კონსტანტინე გამსახურდიას მიმართული ისტორიისადმი, რომელიც ასაზრდოებს კიდევ მის ეროვნულ კონცეფციას. გამსახურდია აწკეიდრებს თვალსაზრისს იმის თაობაზე, რომ ისტორიულ რომანი მეენიერულ სანსაცხეთ უნდა საზრდოობდეს. არარეეუულებრივი მეცოდნე საარქივო მასალებისა, ნელენწყაროებისა თუ სამეეცნიერო გამოკვლევებისა, ამავე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ILIA ჭანგურია

ინტელექტუალიზმის კრიზისი

დიმიტრის ცეკურასის „ კარი"

დიმიტრის ცეკურასის ქართველი მკითხველი შეიძლება კარგად არ იცნობდეს. მასზე ბიოგრაფიული ცნობები ინტერნეტში არ მოიძოვება, ვერც წიგნებს შეეხდებით მის ცხოვრებაზე... თუმცა საქართველოსთან ჰქონია შებმები, ამასნინათ თბილისის საერთაშორისო ლიტერატურული ფესტივალის ფარგლებში საქართველოს სწვევია. ამბობენ, თბილისი ძალიან მოეწონოთ და ამას წერილიც ადასტურებს, რომელიც ბერლინელ ჟურნალ „OLAFAQ"-ში გამოუქვეყნებია.

„ადგილის სიმნიშნეს მაშინ ხვდები, როცა შენში ამ ადგილიდან წასვლის შემდეგ რაღაც იცვლება, წასვლისას კი თითქოს მაღლდები... ასეთი წმინდა ადგილია მწერალთა სახლი საქართველოში. ის ქალაქის ერთ-ერთ ულამაზეს შენობაშია განთავსებული, თბილისის შირი აქვს, არის ინტელექტუალისტური ეგოიზმიზით შეპყობილი (ეს ჩემი დაკვირვებაა და არა ავტორისა) და, რაც მთავარია, აქვს საკუთარი სხეულისადმი მოულოდნელი გაუცხოებები, შიგადაშიგ შფოთავს, რაგდან არ იცის, ვინ არის.

„ვინ ხარ შენ?" კითხულობს, თავის თავს ეკითხება, მის ოთახში საკუთარ ლანდს დასდევს, მაგრამ ამ კითხვაზე პასუხი არ ისმის. „ვინ ხარ შენ?" გაპყვირის, მაგრამ კითხვა ჰაერში გაბმული უხილავ ბანარზე ეკიდება და მარტოსული მოძორავს ნინ და უკან არარსებული პასუხის ძიებაში. სინამდვილეში კი კითხვას „ვინ ხარ შენ?" პასუხად უნდა დაუბვდეს - შენ ხარ ინტელექტუალიზმის კრიზისში მყოფი, მეგობარო - მაგრამ ამას ავტორი არ ამბობს, არც ვიცით, ავტორი ასე ფიქრობს თუ არა, მაგრამ რადგან ავტორსაც არ აქვს ბრეტტენზია ამ ტექსტის ავტორობაზე, საერთოდ არც ვიცით, ვინაა ავტორი, სადაა, მკვდარია თუ ტექსტში მოძორაობს, ამიტომ თამამად შეგვიძია განვაცხადოთ. მომენტებში კლეო თითქოს პირველ პირში ინყებს საუბარს. მაგრამ ჯერ ზემოთ აღნიშნულ საკითხს გავცეთ პასუხი, რაზომ ინტელექტუალიზმის კრიზისი და საერთოდ რას უნდა ნიშნავდეს ეს?!

კლეო ხანგრძლივი განმარტებისა და შინ გამოკეტვის შემდეგ გადაწყვეტს საკუთარი სახლის კარი ჩამოხსნას და ნაგავში მოისროოს. ეს, ერთი მხრივ, იმით აიხსნება, რომ პერსონაჟს ნაადრევი სიკვდილის შიში აქვს, რომ ის გარდაიცვლება და არც არავინ მოაკითხავს, სახლში ჩალაება და რადგანაც მკვდარი სხეული ლაება ის სუნსაც გამოსცემს, სუნს თუ გამოსცემს, კარი ამ სუნის შემაფერხებელი იქნება, ამიტომაც უკარო სახლიდან მისი ლპობაშეპარული სხეულის სუნი მარტივად ატეხავს განგაშს. მეორე მიზეზი უბრალო ინტერესია, გახდება თუ არა უკარო სახლი ქურდობის ან ძარცვის მსხვერპლი. აქედან გამომდინარე, კარის ჩამოხსნის მთავარი მიზეზი მარტობთაა, სრული მოწყვეტა გარე სამყაროსგან.

წიგნის დასაწყისში თავად ავტორი გვაძლევს მითითებას, რომ ეს წიგნი სასურველი იქნება ორი კატეგორიის მკითხველისთვის. პირველი, ესაა უკვე ხანშიშესული ადამიანები, რომლებმაც უკვე ყველაფერი ნახეს და ახალს არაფერს მოელიან; და მეორე, ესაა მრავალნიგნგამოვლილი ადამიანი, რომელსაც ბევრი ნაუკითხავეს და ლიტერატურა მისთვის ახალი ხილი არაა.

ავტორი ამ წიგნის ნაკითხვას მხოლოდ ინტელექტუალებისგან ითხოვს, მოდი, ასე ეთქვათ, ინტელექტუალისგან, რომელსაც ბევრი ნაუკითხავს და გაუფაზრია და ინტელექტუალისგან, რომელსაც ბევრი ცხოვრებაში უნახავს, ორივე დიდი ცოდნაა, ცხოვრებაც და ლიტერატურაც, ფიქციაც და რეალობაც, ალბათ უფრო ცხოვრება გადაწონის, მაგრამ ავტორისთვის ეს ორივე გამოცდილება უმნიშვნელოვანესია. ასეა თუ ისე, ის მაინც ინტელექტუალურ წრეში იკეტება, ეს წრე რამდენადაც გარეგნულად აღმატებულად ჩანს, იმდენად შიგნითად ნამპალი და ინცესტფარა. თუკი სივრცე საკუთარ წრეს თავს ვერ აღნევს, მაშინ მას განვითარება არანაირად არ უნერია. ასეა კლეოს შემთხვევაშიც, ის იმდენად ჩაკეტილი სივრცეში რჩება, რომ კარის ჩამოხსნის შემდეგ ქუჩრდებიც კი არ აკითხავენ და, ნარშოიდგინეთ, ის ადამიანის მარტობოთა და სევდა, რომელიც პოტენციური კრიმინალის ინტერესებშეკი კი არ შედის, რომ არაფერი ვთქვათ მეგობრებზე, ნათესავებზე, მეზობლებზე ან მკითხველზე.

ავტორი გაანრებულად თუ გაუაზრებლად, გამომდინარე იქიდან, რომ მისი არსებობა და, მაშასადამე, აზრი ბუნდოვანია, მიდის ინტელექტუალიზმის სრული კრიხის ჩვენებამდე. ის თავის პერსონაჟთან ერთად ინტელექტუალურ წრეში იკეტება. ღია კარი კი ყოველთვის ტრაგედიის ნიშნია, ნიშნავს, რომ ზიგნით ვიღაც მოკედა. კლეო საკუთარი ქმედებით წინასწარ ლეკვიდაციას აცხადებს, რა თქმა უნდა, გაუაზრებლად, მაგრამ მაინც თვითლეკვიდაციას. რა არის ინტელექტუალური წრე? კომფორტის ზონაა, რომლიდან გამოსვლაც ჩვენს ხშირად კარგად ცნობილ ინტელექტუალებს არანაირად არ სურთ. მიმელ ფუკო ფილ დელეიზზთან ინტელექტუალებსა და ძალაუფლებაზე საუბრისას აღნიშნავს: „არადა, რაც ახლახან მომხდარი ჯანყის მერე აღმოაჩინეს ინტელექტუალებმა (1968 წელს), იყო ის, რომ მასებს ისინი არ სჭირდებოდათ, რათა რაიმე სცოდნოდათ; მათ ყველაფერი შესანიშნავად, ზუსტად, ინტელექტუალებზე ბევრად უკეთესად იციან და ამას მშვენიერადაც გამოთქვამენ. მაგრამ, ამავე დროს, არსებობს ძალაუფლების რაღაც სისტემა, რომელიც ამრკოლებს, კრძალავს და აუქლერებს მათ ამგვარ მეტყველებასა და ცოდნას; ძალაუფლება, რომელიც არა მარტო ცენზურის მაღალ ინსტანციებშია, არამედ საზოგადოების მთელ ქსელში იჭრება ღრმად და ძალზე ემმაკურად. თავად ინტელექტუალებიც ძალაუფლების ამ სისტემის ნაწილს შეადგენენ; იდეა, რომ ისინი სინდისის, ეგზისტენციალი და დისკურსის რწმუნებულნი არიან, მათ თავად აქცევს ამ სისტემის ნაწილად. ინტელექტუალის როლი იმაში კი აღარ მდგომარეობს, რომ „ოდნავ უფრო ნინ ან ოდნავ უფრო განზე" დადგეს ძალაუფლებათა მუნჯი სიმართლის გამოსათქმელად, არამედ უფრო იმაში, რომ ძალაუფლების ფორმებს ებრძოლოს იქ, სადაც იგი — ინტელექტუალი — ერთდროულად ამ ძალაუფლების ობიექტიცაა და იარაღიც: „ცოდნის", „ჭეშმარიტების", „სინდისიერების" და „დისკურსის" სფერში" (თარგმანი ლუკა ნახუცრიშვილისა).

კლეოს შემთხვევაში ეს საერთოდ არ ჩანს, შეგვიძია ვთქვათ, რომ კლეოს, როგორც ინტელექტუალს, ბუღლი არ ესინჯება. ის ჯერ საკუთარ თავშიც კი არ არის გარკვეული, ვერ იაზრებს თავის ხეფრულ და გარშემო მყოფ ადამიანებსაც, რომლებიც ერთ სცენაში მოელინდება, უსაბრ ბრბოდ აღიქვამს. კლეოს დაკარგული აქვს სივრცისა და დროის შეგრძნება და მისი უკარო ოთახიც ამ არარაში მოძრაობს. ამ სივრციდან თავდადნეული სცენა ბოლო კადრია, როდესაც ის ოთახს ტოვებს და ნელ-ნელა ცაში იჭრება, თუმცა ავტორი ბოლომდე მაინც არ გვიჩვენებს, არის თუ არა ეს კლეოს ნინ გადადგმული ნაბიჯი, რომელიც ამ ჩაკეტილ წრეს თავს აღნევს, ყოველ მემთხვევაში, შეგვიძლია ვიმედოვნოთ, რომ კლეო კომფორტის ზონას თავს აღნევს, უკარო ადგილს კი სხვა ინტელექტუალიზმი ლპება, რომელსაც მაღე სუნი აუვა, გარეთ მყოფები ოთახიდან გამოსასვენებენ და დაკრძალავენ სასაფლაოზე, სადაც არავინ მიაკითხავს.

ირაკლი რობაქიძე

ომისა და გაპარჯვების წიგნი

გაბმულპაუზიანა ჯირგვი კეკელიძის წიგნზე დედა და ილია

გიორგი კეკელიძის „დედა და ილია" ეხება კალკავა ბქტულურ თემას - ომს, უფრო კონკრეტულად, რუსულ აგრესიას საქართველოში. ის აფხაზეთის ომის უმიმძეს ისტორიებს მოგვითხრობს. წიგნის ერთ-ერთი თავი - „ჟუტერის მონოლოგები" - სრული წარმოდგენას გვიქმნის იმ უმძიმეს გზაზე, რომლის გაფლაც დეენილებს აფხაზეთიდან სამშვიდობოს, სვანეთში, გადასელისას მოუნიათ.

რუსული აგრესია მთელი თავისი სისასტიკით დაატყდა თავს ადამიანებს და მათ ყველაფერი ნაარივა, თუმცა საკუთარი სახლებიდან იძულებით გადაადგილებულთა ნანილს ადნოარნდა ახალი ცხოვრების დაწყების ძალა. ერთ-ერთი მათგანი ინგა ბენდელიანია, კეკელიძის წიგნის მთავარი გმირი - დედა.

„დედა და ილიაში" გადმოცემულია ინგა ბენდელიანის განვლილი ცხოვრების გზა - ბავშვობა, ახალგაზრდობა, ფრანდა, ომი, ჭუტერი, დარჩენი, ცაიში, სენაკი, რუსთავი, პირველი მიგრაცია (ვერმანია), ისევ რუსთავი, მეორე მიგრაცია (სასპანეთი). ეს არის უფაღრელი ბავშვობის შემდეგ ომით გამინეული უბედურებების, ცხოვრების ვალდებულებად გადაქცევის, სიცოცხლის ხალისის დაკარგვის, მისი თავიდან დაბრუნებისა და გზის გაგრძელებისთვის საკუთარ თავში ძალის პოვნის ამბავი.

ომი, რომელიც ადამიანებს მისი შეჩერების შემდეგაც სძლევდა, ინგა ბენდელიანის შვილსა, ილია თოფფრიან, დაამბარცხა - 2024 ნლის თებერვლში თოფფრიანმა ლოს-ანჯელესის ოქტგაერნზე ალექსანდრ ვოლკანოვსის მოუგო და უჭმ-ის ჩემპიონის ქამარს დაეუფლა.

დედასთან ერთად, სნორედ ილია თოფფრიანა კეკელიძის წიგნის მეორე მთავარი გმირი. ავტორი ილიას ბიოგრაფიასა და მენტალიტეტს ნარმოგვიდგენს, როგორც მის უმარტტესობას მოწინააღმდეგეზე. თოფფრიანს ამბავი არის თავდაჯერებისა და გამარჯვებისთვის დაუღალავი ზრომის ისტორია.

ამდენად, „დედა და ილია" ომისა და გამარჯვების წიგნია. ვფიქრობ, ის მეთხეკლებისთვის შეიძლება გახდეს მოტივატორი, რომ ყველაფრის დამარცხება და მიღწევა შესაძლებელია, თუკი ადამიანი ირწმუნების საკუთარ ძალას, არ შეუშინდება სირთულეებს და თავდაუზოგავად იბრძოლებს.

დაბოლოს, გიორგი კეკელიძის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ არც თუ ისე ხშირად გამოსულიათ სხვის მოყოლილი ამბავზე ეფექტურად ნერა. გიორგი კეკელიძე, უსირეველესად, პოეტია და მისი პოეტურობა ამ მონათხრობშიც ნათლად იგრძნობა.

რა არის ამ დრამის მთავარი საფქმელი? რაზე მოგვიხმობს დრამატურგი? ან, რისი გამოხატვა სურდა ამ ამბით?

* * *

ეს პიესები გადმოცემულია ლამაზი, გონიერი, ამავე დროს, უადილსდა გულუბრყვილო და წრფელი, თერმენტერი ნლის გოგონას, ნინიკოს ამბავი, რომელიც ბრძად მიენდო თავის ოჯახს. უანგარო სიყვარულის სანაცვლოდ კი მიიღო უარყოფა და დამცირება.

ამ ტრიგიალური ამბიდან დრამატურგი გვიჩვენებს არა მარტო იმდროინდელ ქართულ საზოგადოებას (საბჭოთა კავშირის ერთ-ერთი რესპუბლიკა — საქართველო 1985 წელს. სისტემის რეპრესიული მანქანა არ ამუხრუჭებს, მოუხედავად ამისა, აქამდე ხმაჩაკმენდილი ინტელიგენციი თავი-სუფლად გამოფის ავანსცენაზე და (ცდილობს თავისი პროგრესული სიტყვა შეაწოს ქართულ საზოგადოებას). ლაშა თამუკაშვილი გამოკვეთს არა მარტო ქალისა და კაცის ურთიერთობას, არამედ მისი შემვეობილი წარმოაჩენს მარადიული პრობლემას — რა ემართება პიროვნებას, რომელიც საზოგადოების წესებით არ თამაშობს.

ვინ არიან პიესის პერსონაჟები?

სასიყვარულო ამბის ორი მონაწილე — 18 წლის, გრძელთმიანი, ლამაზი გოგონა, სახელად — **ნინიკო,** რომელიც სამხატვრო აკადემიის მეორე კურსის სტუდენტია; არქიტექტორი, 21 წლის **კოკა მხეიძე** — სიმპატიური ახალგაზრდა, რომელიც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეხუთე კურსის სტუდენტია, ფილოლოგი; **კოკას აღმზრდელი ბებია** — 70 წლის მოხატებული, მშვენიერი და კეთილმოსილი ქალბატონი ელენე; **კოკას ერთფეროვნი მეგობრები — გელა და ბაფრი,** განათლებული, ზრდილი, მოსიყვარულე და მხიარული ახალგაზრდები; **კოკას მეზობლები** — მეკრავი ლენა და მისი მეუღლე კირილე; ტელეფონიდან გვესაუბრება პერსონაჟი — რომელიც მუდამ ვიღაც ლუიზას დაეძებს და კითხულობს; კოკას დედა — სიზმრის პერსონაჟი.

სამოაური და
და შინაარსის ინტერპრეტაცია

* * *

დავაკვირდეთ პიესის სათაურს: „დარაბებს მიღმა გაზაფხულია". სათაურო გვეუბნება, რომ ვიღაც დარაბებს მიღმა დარჩა, გარეთ კი ბეჭნიერება, გაზაფხულია.

ამ კონკრეტულ კონტექსტში გაზაფხული — მარტო სიყვარულის სიმონიმი არ არის. გაზაფხული თავად სამყაროს არსია, სიცოცხლის შინაარსი. სწორედ სიყვარული, ანუ გაზაფხულია ის, რაც მთელი სისავსით საზრისს ანიჭებს ფედდამინას, ის სამყაროს, რომელშიც დროებით ცხოვრობს ადამიანი. ეს ანონზომერია, რომ გაზაფხული მაშინ დგება (ცხადია, დრამაში), როცა ადამიანი სიყვარულით იმსჭვალება, ანუ ადამიანი მოქმედებს.

სათაურის ინტერპრეტაცია, მასზე მიანიშნება ხაფეა პირველი მოქმედების ეტაპზეიანიდე. მთავარი გმირი კოკა ნინიკოს ნინაშე ცოტაზს, რათა მას თავი მოაბრუნოს. ის კოქლუობს, რადგან ნინა დღით თავის მეგობრას ეელას ეემარებოდა, რომლისაც დრსაკე კიბიდან ჩამოვარდა. ნინიკოს კი ეფეკრა თავის ნარმოსახულ სურათს, თავთქოსდა ის მაშინ, როცა იებით ხელში გაზაფხულეს შეეხაროდა, ბავშვმა შემოხეეთით მეორე მსოფლიო ომისგან შემორჩენილი ნალმი ინოგნა და მის გადაასარწყაფ კოკა ნანარეეებში შეეარდა. და მოუხედავად იმისა, რომ მისი მონათხრობი ტკეეილია, ამით დრამატურგი გვიჩვენებს, რომ გმირი თავს ინონებს კეთილი საქმით, ეანგარო ქმედებით, გმირობით და სურს, რომ ადამიანი ხელში გაზაფხულეს, სიცოცხლის დიდ სინამდვილეში, იებით ხელში გაალნინოს.

დრამის კომპოზიცია

* * *

როგორც უკვე ალენიშნე, დრამაში გადმოცემული ამბავი ტრიგიალურია. ეროტიკულია. ქორნინებამდე ქალი ეძლევა ვაეს, რადგან მას, ნინიკოს, თავდეინეყვნით შეუყვარდა კოკა. ის ფეხმძიმდება და ბავშვს ელოდება. **ასე ჩაისახა კვანძი.**

კვანძი მაშინ შეიკვრება, როცა ირკვევა, რომ ვაეისთვის ეს ურთიერთობა სუფაა არ ყოფილა ისე სერიოზული, რომ ქორნნენდა შედგეს, ხოლო ნინიკოსთვის მოუღებელია აბორტის გაკეთება და ბავშვის მოშორება.

კვანძი შეიკვრა და უფრო გაზვიადდება, როცა ნინიკო აბორტს გაიკეთებს და მანიც, კოკას „ვაეთამაშება". ის ისეე ესაჯრება კოკას შეელის გაჩენაზე და ისეე სიხოლეს, ცოლად მოიყვანს. სწორედ ამ „თამაშში" ნინიკო ახლოდან ვაკვნინს კოკას, ის შეიენიის მის ნამდვილ სახეს. კოკა ამბობს, რომ ომის დროსაკე კი არ ჰქონია ისეეი ცხოვეელური შიში, როგორიც ახლა აქვს ნინიკოს დანახვაზე, რადგან ამინებს თავისი მომავალი ბავშვის დაბადება. ამ საუბრისას კოკას ცნობიერებიან ნამდაუნუმ სიტყვა ხაფანგი ამოუტიგბეედგება, თითქოს სანგრის გათხრაზეე კი ოტენობს, რა თავ ნინიკოსგან თავი დაიიეკს. ნინიკოს ნათამაშეე თხოვნაზე ცოლად მოიყვანოს და კაკვინი, „დარაბებს მიღმა გაზაფხულია").

ჩვენ ამ დრამაში „დარაბებს მიღმა გაზაფხულია" კოკას ამ ტრაგიკულ მომენტში შეეყურებთ, როცა ის თავისი დიდი, ჭეშმარიტი სიყვარულის ნინამე ფდგარი ვერ ცნობს მას, ვერ ცნობს ის, რაც ნაღდია, ნამდვილია და არ არის ხელოვნურად ნათამაშები.

ამ ტრაგიკული მომენტის შემდგომ დგება კათარზისი. კოკა თავად აღიარებს, რომ მან ამ საზოგადოების დაკეკეთა შეასრულა და მოიარო მის მიერ შემოთავაზებული ნიღაბი:

„მილიონობით ნიღაბს ვიზმიგეთ და ბოლოს ყველაზე ყალბს, ყველაზე მახინჯსა და უცხოს ამოვარჩევთ ხოლმე და ისე გვნებება ეგ ოხერი, რომ კანიანად ჯინდა აიდ-ზლად და შეუდგომლად, დროის მონაკვეთზე უნდა გამენაწილებინა ჩემი მოწყალეობა! ხვალ კინოში ნასვლაზე ფდგებოდნენ. ერთი კეირის შემდეგ კოკის უფლებამი მივეკეთ... ერთი თვის შემდეგ ცოტას ვაეეკვანებენ, ორი თვის შემდეგ... ფდ ასე შემდეგ და ასე შემდეგ... ეგ ჭინდოდა ადამიანურად?!" (ლაშა თამუკაშვილი „დარაბებს მიღმა გაზაფხულია", გვ. 115).

ინტერფიციალი სიყვარულს პოულობენ

* * *

პიესაში საინტერესოო ჩართვენია, რო	ა დროდადრო კოკას სახლის ტელეფონზე ვიღაც ლუიზას კითხულობს. ის მთელი პიესის განმავლობაში შეეგობრით ხვდება კოკასთან.

ეს თითქოს ერთგვარი მუსიკალური ინტერლუდიაა და ლუიზასთან საუბრის ტექსტი იმის შესახებისად ილეკება, თუ როგორი განნყობა აქვს დრამის გმირს — კოკას.

ეს დრამას ანიჭებს იმ სიმსუბუქესა და იმ ნონასწორობას ბაალსსისებს, რასაც ეილიამ შეესპირის პიესებში მასხარა ასრულებს.

მაგალითად, სრულიად განსხვავებულია კოკას პასუხები, როცა ის ბედნიერია და გახარებული.

— „გისმენთ! ლუიზა შბაპს ილებს გენაცვალე!"

ან,

— „გისმენთ, ლუიზა ორი თვით ნაკიდა მოსკოვში (ბეეცოდა). არა გეხუმრე. მე კაცო, ხუ ჩაგიჯარდ ხმა... ეო, ისეე ჩემთან მოხვდი" (ლაშა თამუკაშვილი, „დარაბებს მიღმა გაზაფხულია", გვ. 88).

როცა იგებს, რომ ნინიკო ბაავშეს ელოდება და როგორც თვითონ ფიქრობს ბაფანგში აღმოჩნდა:

— „დიახ... მეტი აღარ დარეკო, შე კრეტინო, თორეეს..." (ლაშა თამუკაშვილი, „დარაბებს მიღმა გაზაფხულია", გვ. 91).

ხოლო ბოლოს, როცა ის უკვე გაიგლის კათარზისის გზას და გაიცნობიერა, რომ ნინიკოს სახით, მან თავისი დიდი სიყვარული დაკარგა:

— „გისმენთ! აალო, ვინ? ვინ ხარ იპოვე?! (უეცრად სიცილი აუტყდება). შენი ლუიზა იპოვე?! მოგილოცავ, მოგილოცავ, ძმაო! აღარ დაკარგო!" (ლაშა თამუკაშვილი, „დარაბებს მიღმა გაზაფხულია", გვ. 125).

დიდი ღირებულებები უცვლელია

* * *

ეს აზრი მე, ბირადად, სანამ გაეეცნობოდი ლაშა თამუკაშვილის ინტერფიცის გაზეთი „ავორის პალიტრასთან" (2023 წლის 4 ივნისი), მის „პიესებში, ფრაზებთა შორის ამოვეკითხე:

„ჩვენ ხომ უსირცხეილო XXI საუკუნეში ვცხოვრობთ, სადაც ყველანაირი ფასეულობა გამქრალია! რასაკვირეველია, სულიერება აკლია ყველას და ყველაფერს და, მათ შორის, პირადად, მეც... უფრო უნდა დავიხარჯოთ ერთმანეთისათვის. უფრო მეტი გავეცეთ! საკუთარი სულიერებიდან დავინყოთ და მერე ეს იმდენად გადამსდები გახდება, როგორც ლაშაში ხანმარა".

ლაშა თამუკაშვილის ღირსებანი, რომ მან ეს ყოფიერება გამოსახა, რომელშეც ცხოვრობდა და, ამავე დროს, მის პიესებში მოქმედებს ახალი ტაოქის ადამიანიც. და მაინც, იფულისხმება, რომ დიდი ღირებულებები ისეე არსებობს და ის ტრადიციულ ქრისტიანიზულ ნიაღეთა განთავსებულნი.

ამბოძოსა, თუმცა მასთან მიწერილ და ზეციერი სამყაროები ერომანეფთისაგან გამოყოფილია, დროდადრო, როცა გმირის სულიერი კრიზისი დგება, მასში შემოდის ზეციერი სამყარო.

ეს არ არის პლატონის იდეების თეორია, რომელშეც იდეათა სამყარო სრულყოფილია, ხოლო მიწიერი სამყარო მხოლოდ და მხოლოდ მისი ილუზიაა, მისი ანარეკლია. არა, ეს ქრისტიანული სამყაროა, რომელშეც სიცოცხლეს ფუფდამენტური მნიშვნელობა აქვს — ის, როგორც კეკასთან სიზმარში გამოცდადგებული, გარდაცვლილი დედა მას ამეწყნეს:

— „ნამდვილი სითეთრე ეს სიცოცხლეა".

— „ჩვენ ხომ შენი უხილავი მფარველები ვართ! სიყვარულიე არ გამქრალა. იგი უხილავი მოსასხამითაა გეეკუნა სხეულზე... ჩვენ ხომ შენი უხილავი მფარველები ვართ! სიყვარული არ კედეს, არასოდეს, ის ოქეეს გარშემოა!"

ქაალინ სირაძე

ზრიავიალური ამბის მარადიული პრობლემა

ლაშა თამუკაშვილის დრამა „დარაბებს მიღმა გაზაფხულია"

ფერნან ლეკლერი" (1, 2024) დაბეჭდილი ია თამარ გელეგანტეიოს კრიტიკული წერილი „ნარჩენ გელეგანს რომანის მუქრნარფილი"; ქვეყანაოურმა მოითიეეთანა, რომ ეს არის ბინი-რომანი „ბე ის ვარ", რომელიც მწერლის ერეკ-ერთი მოლოდარონდელი და ეკეთ საკმაოდ გამბარეტენი ნანარმეფია (არა მარტო საქართველოში, არამედ საზღვარგარეთიც). რომანი ეხება გარდაქმნის ასაკში მყოფი 12 წლის გოგონას სიყვარულს მონიფლეი (20 წლის) ეფიციადში. ასეთი ასაკობრივი განსხვავება მარგალი ფსიქიკური ბიბლიოთეკა ერეკ ეშნის სიყოფილს ადრესაბამოდ (მით ეფეტეს, უცნობთან) ჩვეულებრივი ურთიერთობათეის და ეს ეკარგშიეა ბის სულში მეგზად სახიეთიო.რეკეეს ნარმოშობს, რა გამოიხატება მრავალგვარ გაფენსასწორებელ, არაადეკვატურ საქეეეეში. თავის მხრივ, მისი ეს აშკარა მდგომარეობა მაფერ რეკეეიტს ინეკეს გოგონას გარეშეოკეაში (მშობლები, ამბანაგი ბი, მასწავლეკელები). მიზეზი მისი სულიერი ფორიაციისა არავინ იცის, რადგან არავის უსმენს, რა სცოლს (მშობლიდ თავისუ ეფიციოს ბინაქეეი ეკეკეეი ეკეკეეი ეკეკ

ბეჭა კაკანაძე

***

მე სამამდე ვითვლიდი,
შენ სამამდე ქრებოდი,
მერე ალარ მიცდიდი,
მერე მე კი ვკვდებოდი.
ერთად გერავდით გეფიდეს და
შენ ამ ბუნდეს მეცხოდი,
ეიღაც ფეხებს მიდებდა,
მერე ისევ ქრებოდი.
მე მომქონდა აპრილი,
შენ კი სხვა თვე ვინდოდა,
მერე ეოყათ გაყოლი,
შეეფილები თითქოს და...
მე სამამდე ვითვლიდი,
შენ სამამდე ქრებოდი,
მე მანამდე გიცდიდი,
სანამდე მოგკვდებოდი.

მარცველი

როგორც გრანელი შეწუხებული,
მეც ლამაზ მარცვლად აღმოვცენდები.
გულიანით სხარტი, ამბობებული,
დაიხაბება მერთალი ლანდები.
გარდაცვალება იქნება ნამი,
სიამოვნების ლანდი ნელთბილი,
იქნებ მოვასწრო, წარმოვთქვა „ამინ!"
და ჩკეთრად ვიგრძნო შავი წერტილი.
როგორც გრანელი, შეწუხებული,
სიღარიბიდან აღმოვცენდები,
ჩემი სხეული გალანდდებული,
ცრემლით გოფება, სენტიმენტები.
ქარბუქით სავსე ბეღის მორევში
ნყვდიადის მიღმა, ნყვდიადთან ახლოს,
სადაც გარდაცვალილი იმედის ხეები
თვით ჩემი ერთი გრანელი სახლობს.
სტმყვა გრიგალი უფრო ნმინდაა,
გამოფარება იცის ყოველთვის,
სულ რომ არ გაესვსს, სულ რომ არ
გინდა,
მაინც მზანი ამინდი ეკეტცის.
მაგრამ მორეფი უკუქცეის და
უკუმოქცეის მაგ-თეთრ სარეში,
მოლოდინი გაქეს ბუდან დევის და
ბოლო ვნერიეკო მკეადართა ნარკვეში.
როგორც გრანელი შეწუხებული,
მეც ლამაზ მარცვლად აღმოვცენდები,
გულიანთ სხარტი, ამბობებული,
დაიხაბება მერთალი ლანდები.
მნეანე ბალახზე ფეხის მტკვნები
გრანელზე დადის ფიხანამარითდ,
მე ვერ გავუძლებ, ეიცი ვევნები,
ეიცი. რომ შავმა მინამ გამართო.
გადაქცეული და დაქეცეული,
როგორც ოები თოვლში, ყინვაში,
თესლი მინამი ვედაბ ეუული,
მოლანდებაა თითქოს ხილვაში.
მობიბინენი შავი ბინები
ხეებს უყურებს, როგორც დროება,
ხანმა შეგმა უცეე ნინები,
ათი სართულს ამაოება.
ორი სათეთი ფეხი კი დადის,
გრანელის კვალი ილეკა, ლაბა,
სათეთი ფეხი ნუხილს გრანთბს მადის,
ფერმკრთალი კანიც გადაიპეხ.
როგორც გრანელი შეწუხებული,
მეც ლამაზ მარცვლად აღმოვცენდები,
გულიანთ სხარტი, ამბობებული,
დაიხაბება მერთალი ლანდები.

უმისამართოდ

ორნი ბილიკზე, მათი ფეხები,
დადიან ობლად, უმისამართოდ,
მთიანი მხარე, მისი ეტყნები,
უსამაროდ და უმისამაროდ.
აღარც დადამდება, აღარც გათენდება,
აღარც აპრილი და აღარც ინეკარი,
აღარც შენ იქნები, აღარც მე ვიქნები,
აღარც ჩვენ ვიქნებით, ჩვენი
დასასრული.
ბილიკების გასცდნენ, ახლა სიჩუმე,
უნაყოფოა და უსამართლო,
ორი ფერმკრთალი გვამი კი დადის
უმისამართოდ, უმისამართოდ.
აღარც დადამდება, აღარც გათენდება,
აღარც აპრილი და აღარც ინეკარი,
აღარც შენ იქნები, აღარც მე ვიქნები,
აღარც ჩვენ ვიქნებით, ჩვენი
დასასრული.
ხვდებიან სულნი როგორ ქრებიან,
წუთისოფელმა როგორ გაართო,
მანამდეც, ახლაც და მომავალშიც
ეს სიარული უმისამართო.
აღარც დადამდება, აღარც გათენდება,
აღარც აპრილი და აღარც ინეკარი,
აღარც შენ იქნები, აღარც მე ვიქნები,
აღარც ჩვენ ვიქნებით, ჩვენი
დასასრული.
პოეტი ყვება ამ ბეღკრულ ლეკსებს,
და სიყვარულმა როგორ დაათო,
და რაც არ უნდა სნორად იარო,
მაინც გაიფეო უმისამართოდ.
აღარც დადამდება, აღარც გათენდება,
აღარც აპრილი და აღარც ინეკარი,
აღარც შენ იქნები, აღარც მე ვიქნები,
აღარც ჩვენ ვიქნებით, ჩვენი
დასასრული.
ორნი ბილიკზე, მათი სულნენი,
უსამაროდ და უმისამაროდ,
ორნი ბილიკზე, ორი სულელი,
დადიან მუდამ უმისამართოდ.
აღარც დადამდება, აღარც გათენდება,
აღარც აპრილი და აღარც ინეკარი,
აღარც შენ იქნები, აღარც მე ვიქნები,
აღარც ჩვენ ვიქნებით, ჩვენი
დასასრული.

ზეციერ ბოლოს

„ყველაზე ბოლოს იმედი კვდება",
უთქვამს წინაპარს ჩვენსას,
მე მის არმოშლას და გამართლებას
შეეთხოვ დღეს მაღალ ღმერთსა.

იმედი მრჩება, ცოდვის განნმენდას
შეძლებს ქართველი ერი,
ერთი მიზნისკენ ვიეელთ სუფეელა,
ამ ღღის დადგომას ველი.

გაუტანლობა, შური, ღალატი,
ორპირობა და გესელი,
რომ სავიზიტო ბარათად გვეძლეს
მნაშა, არ დაუშვებს ღმერთი.

კეალე სიყვარული დაგვიბრუნდება
და გაგვითბება გული,
იმედი მაქვს, რომ მალე იქნება
ერის აღდგომა, სრული.

დამიბრუნდი...

რატომღაც მგონია, გაზაფხულს
მოაყეე და
ჩემს გულში შენდამი გრძნობები
მობეერდა,
ალათ, სიგიჟეკა ასე მონატრება,
ყოველი ხის ძირში დგახარ
მოლანდებად.
მოდი, გაზაფხულს ზაფხულთან
გავეეპაოო,
მცხუნვარე მზის სხივებს ჩეოოში
დავეემალოო,
თეთრ ღრუბლებს ზეცაში აყვანა
შეეეეეფოოო,
ვარსკეალენი დაგვლოოავენ, ლოცვა
დავიიეედოო.
მთვარესაც ვესტუმროო, გული არ
დავნნყვიტოო,
ჩვენს შორის გაბმული სიმი არ
გავნნყვიტოოთ
და მერე მშობლიურ მიწაზე დავეეშვაო,
გრძნობათა მორევში ორთავ
გადავეეშვაო,
ვიხარით ერთურთით, სხვებიც
გავეახაროთ,
ჩვენი სიყვარული შვილებით
ავეეშენოთ,
და ტრფობის ნატიფი კოშკები
აეაშენოთ,
კედლები ციმციმა ფერებით
დავამშვენოთ,
ბაღში კი სულ უცხო ყვავილნი
მოვაშენოთ.
ყოველ ცისმარე დილას ერთმანეთს
ეუეინოთ,
მნუხარეს დავუამოთ, დალხენილს —
ეუეხნინოთ.
ცხოვრებას შეეეფხდოთ მხნედ და
სიყვარულით,
ბევრი შვილი იყოს ჩვენი სიხარული,
დღეები გავაცილოთ მხნედ და ხალისით,
სულში აეიყვავოთ ვარდები მაისის...
მოაყეე გაზაფხულს და გულში
დაიბუდე,
ლოდინით დაეიღალე... და ვთხოვ,
დამიბრუნდე.

მოლტანრეა

შენ რომ გუშინ მონატრება დაკარგე,
დღეს ქუჩაში ის მე შემოეფეთა
ჰოდა, ჩემს მძივს ახალ ასხმად მოეერო,
მე რომ მიყვარს და ყეელზე რომ მეკეთა.
ეს რა მიქენ, რა ხაფანგი დამიგე,
რანაირად მოვიშორო, მითხარი,
რომ გავნყვიტო, ჩამეპნეეა უბეში,
შეიარყვნება ჩემი მკერდი ფიქალი.
გადავაგდო? ჩემს მძივს ეეელარ ვაშორებ,
მძივიანად? მას რომ ვეელარ ვიმტკბებ?
კარგი, იყოს ჩემს ყელს შემოხვეული,
ასაზრდოებს შენი მოსკალის იმედებს.
მოგბაძავე და მე სიყვარულს დავკარგავ,
იქნებ სადმე შეგეჩეფოს ანაზდად,
თუ მიინეკ, გულთან ახლოს მოუშვებ,
ნამსვე იგრძნობ, შენი სული განაზდა.

ერთად

სადმე ხის ძირას, წნელებისგან ფაცხა
დავინნათ
და ჩვენს სიყვარულს დაეურწნიოთ
ერთად ალვანი,
ერთად ვისნაველთ გადალახვა
სიძნელეების,
ერთად შევიგრძნოთ სიდიადე ნდობის,
გატანის.

ბევრ რამეს შევძლებთ, მთებს
გადავედგამთ, თუ მოვინდომეთ,
თუ სიყვარულმა ჩვენ დღეები
გაგვიფერადა,
თუ ჩემს თვალებში უთქმელ დარდსაც
ამოიკითხავ,
შენ მეყოლება მტკიცე ეედლად, სანდო
ფარადა.

მე კი ვიქნები ერთად ყოფნის მტკიცე
დარაჯი,
მაგ შენი გულის დამცველი და სათნო
ფერია,
ერთი მიზნისთვის ერთმანეთის
გვერდით დაედგეთ და
ბედნიერებით ვიფურაფოთ ჩვენი ეკრია.

მაინც ვარ ქალი

ეს რა მოგდის, გულო,
როგორ ერთი და ბორგავ?
შენი გახელება
არაქაურს მოპკავს.

რამ აშალა სულში,
ნეტავ მძაფრი ქარი?
რატომ ვარ ისეე,
ვით უგონოდ მთვრალი?

რად დანისლა თვალი
ნაცრისფერმა სევდამ?
რად მგონია, თითქოს
ყველანან მდეე და მხედავ?

ჩუ, დაწყნარდი, გულო,
გეყო ერთობაა ეუკე,
თორემ სულო, ხედავ,
რა ეუფსკრულის უტკივს?

ვერ გაუძლებ, ვიცი,
გადამყვანნის ქარი,
რადგან, პირველ ყოველს,
მაინეკ ვარ ქალი!

მე შეამოდგომის სისავსე მიყვარს

გაზაფხულია კისკისა, ცეცეკი,
ზაფხული ზლეგი და ენნებით სავსე,
მე შემოდგომის ფერება მიყვარს,
რადგან სითბოთი, სიმშვიდით მავსებს.

ღამაზ ოცნებებს, ნატვრებს მაგონებს
ფერხთ დაფენილი ჭრელი ხალიჩა,
ბაღში სიყვარულს დაუდგამს ტახტი,
მზემ ბრონეული კოცნითი გაბღინა.

ტრფობამ აავსო ბადაგით ქვევრი,
დაანყვინნა მაჭარს შუმხუნი...
თუმეც საოცარი სიტკბოა ირგალეე,
მაინეკ მოისმის ზამთრის ბუზღუნი...

მე შემოდგომის სისავსე მიყვარს...

სოფია ქურასბედიანი

***

მთვარე - მთვლემარე ზეციის
ხალათი,
ზურმუხტებს მოქსოოს ვარკვლავთა
ნრეზე
და გალაქტიკა დღეთა ჯალათებს,
ამოუკემსავს მკლავებზე ნემსებს.

ფიქრების გრიგალს შეხედება ელვა,
მჭექარე სულის უცხო სხეული,
მაინეკ იმ ფოთლის დამყვება ღელვა
რომ დაატარებს ქარი სნეული.

ნოემბრის ყვითელ პეიზაჟს მიღმა
კენტად რჩებიან თითქოს ჩიტები,
შენს თავს მახსენებს უთუოდ ის ხმა,
ყრუდ რომ ჩამესმის, როცა
მჭირდები.

***

სვანეთის მთებს გულით ვეტრფი,
მორით ვაკან ამ ფიქრს ქარებს,
რომ შეეხეფდებით, თავად ვეტყვი,
სევდას როცა გამიქარებს.
მენატრება ჩემი ფაცხა,
შორს მყინვარი - თეთრი რაში,
ხემ ფოთლები დაიკარეხნა,
მე რომ ვდუმდი, ალპათ მაშინ.
მენატრება ბუზრის კვაქი,
ორლობეში ლეკქის კითხეა,
ალიონზე კი ხმა მამლის,
რა ვინატრო! მეტი, მითხარ...

შენ

დაისს უცდიან ნუშის შტოები,
მხრებს ინურავენ თითქოს
მარტივით,
რომ მათი ყოფნა განმარტოებით
ჩვეულებრივეზე იყოს მარტივი.
შენი ხელები ითელის აკორდებს
და აპრილამდე სულში ხმაურობს,
ამ გაზაფხულის მნვანე ნალკოტზე,
გრძნობაა გვდეეს რაღაც
უსათაურო.
თავს დაბლა ხრიან მზეზე ტიტები,
ოცნებებს რგავენ ყოჩივარდები,
როცა ჩემს თმებზე შენი თითეები,
რჩება სიმშვიდის კორანტელი.

ბოლო ასი წელია ადამიანთა ამაოებას კუმშავს, თვალს ვადევნებ იმ თამაშებს, რომელთაც უკვე ათასნლეულებია თამაშობენ და რომლებითაც არა და არ ილეკნიან... ზოგჯერ, ხის ტოტზე ჩამომჯდარი, მეც ვამბობ ხოლმე ზეზის სათქმელს, მაგრამ აბა, სიმართლის მთქმელს ვინ მოგისმენს, ქვეს ბიშენენ, მწყევლიან, ასე ხდება ხოლმე, როცა სიმართლეს ამბობ, ყველასთვის შორეული და გაუგებარი ხდები, მაშინვე უმიზეზოდ გეშმარეტნიან. ბოლო წლები ერთ ძველ ზეზის ხეს მიეჭიერე, დიდი ტოტები აქვს, ხმირი ფოთლებით დაფარული, ქვები ამ ტოტებმამდე ვერ აღწევს, რომც ამოაღწიოს ფოთლები ჩემამდე არ მოუშვებს, ხოდა, შემიძლია სული მოვითქვა და მრავალ საყორპოროტო საკითხზეც დავფიქრდე. ზამთარში დიდ მანძილზე არასოდეს მოეფრინავ, ქალაქებსა და მჭიდრო დასახლებებს ვარჩევ ხოლმე, საკვების მოპოვება ასე უფრო მარტივია.

ერთ საღამოს, როცა ფრთანაღრძობის ძლიერმეფეობით მოეფრინავი, დავიანაბე, რომ მოშიერებთან მეგარ მივიწყებული ციხე-კოშკში ახალი შეპატარონე გდგომიდინა. მდიდრული ავეჯი და თვალისმომჭრელად ბრწყინვალე ნივთები დიდი სიფრთხილით გადმოსქონნდათ მსაზრეში. არ მეგონა, თუ ოდესმე აქაურობას ისევ ვიხილავდი ადამიანებით და სიცოცხლით სავსეს. ტოტზე მჯდარი ყოველდღე დიდი გულმოდგინებით ვადევნებდი თვალს მათ ფაციფაცუცსა და სამზადისს. მსაზარები საგულდაგულოდ გეიდნენ და ასუფთავებდნენ ციხე-კოშკის ყოველ კუნჭულს. ოდესღაც აქ ერთი მოწეკენები მკეიდრობდა, ფრიადად რო შეეუფლიდი ხოლმე. მაგრამ, ერთხანს სხეა ქალაქში მომინია ყოფნა, იქიდან დაბრუნებეთ კი აქაურობა დაცარიელებეყო ალმეფდა. ნეტაც, ახალმა მეპატონემ თუ იცის ამ ულამაზესი ეზოთის სეეფდანი ისტორია? ჩემს თვალნინ ცლიან საგზენიოო მანკანებს, სამი ადამიანისთვის ამდენი თვალთსმომჭრელი ავეჯი და ნივთი მეზედმეტეა, მაგრამ აბა, მე ვინ ვარ, რომ ჩემი აზრი რამეს ნიშნავდეს?

ჩემი ცოლ-ქმარია, ყოველ კეირა დილით ქალაქის ბოლოში რომ ეკლესიაა იქ მიდიან ღვთისმსახურებაზე, გზად არაფერს ამბობენ, ბზენრთაც კი არ ესაუბრებიან ერთმანეთს, თითქოს დუმილს ფიცი აქვთ დადებული. პატარა ბიჭუნაც დედასთვის აქვს ხელი ჩაკეიდებული, მამა კი უზმოდ ფაციფაი ოფალი ბაიკეიდნა ბეეერნი. ზოგიერთი ოფალი ზამთარშე ეფერი ციეია და, რიგორც ნეკი, ასეთ ოეკიბეზნი ბაეშეები დალიან სეეფდანები არიან.

ღვთისმსახურება რომ მთავრდება, ოჯახი ისევ უსიტყვოდ ბრუნდება ეკეინ, შეშდდეგ მშობლები სახლში არიან, ბიჭუნა კი ხეზე ჩამობმული ბორბალები ჯდება და ქანაობს ან ნიგნის კითხვით ირთობს თავს. სულ მოწყენილია, ჩაწნილეფეზეული და ოდნავ ამოსიცხეული ქუთუთოები აქვს. ალბათ ბუნებრივია, ამ ასაკში ბავშეები სულ რომ ტირიან? არ ვიცი, ეს ჩემთვის უცხო რამ არის. რომ შემეძლოს გამოეელაპარაკებოდი, ერთ-ორ ოფალ სიტყვას ვეტყოდი და იქნებ მის სახეზე მზის სხივებიეით გადადენილი ღიმილიც დამენახა.

მამა რომ მიდის, ბიჭუნა თავეკუფმოკეკეული შერბის ხოლმე ბინ, უზარმაზარი ფანჯარს მინის მიღმა ეხედავ, როგორ არბის კიბეებზე, თავის ოთახში იკეტება და სანოლის ქვეშიდან გამოკეურტენე ოლბერტს ამოწმს, სწორადეე ათავსებს მასზე პატარა ტილოს და ხატვას იწყებს. მისი ნახატები ფერადია, იისფერი, ია ფნვანე და ყეითელი ფერებით. თითქმის სულ მნვანე მინდერაბეს, იისფერ ცაში მეკურავ მზეცა და ზღეის სანაპიროს ხატავს. მნურრის ჩამოწნილის ფაშს, როგორც კი ჭიაკეურის ზეულის ხმა ისმის, დედა ბიჭუნას გასძახებს ხოლმე:

- მამა დაბრუნდა, ჯანსაღ!

ეს სიტყეები მეზის გაეარდნისაეითაა, ბიჭუნა სასრნადოდ დგება პატარა სკამიდან, ფანქრებსა და ფუნჯებს ხელსანთანი აწყობს, ნახატს კარადაში მალავს, მოლბეურტს კი სანოლის ქეეშ აბრუნებს. აბაზანაში შერბის და სალებავებით დათხერილ პატარა თითებს იმდენ ხანს იბანს, სანამ ყეითელი ფერის ბოლო ნინნლებიე არ გაქრება. ამ სახლის ყოველ კუთხეში უზარმაზარი ფანჯრებია, აკეარბიანს საკუთარი თაკეითი ვიცნობ, ამიგომ თავისუფლად შემიძლია თვალი ვადევნო მათ ყოველ ქმედებას.

ეახმაზეკე უსიტყეოდ სხეედან გრძელი, მართკუთხეები მაგიდის გარშემო, ჯანსაღი თაკეაღეუნეთია, თე მამა რაღაცას ჩკითხავს, შეშინებული მზრინი ღამის ჩორჩხეთით პასუხობს და ისე უზმოდ ჭამს, თითქოს სუფრასთან თორმეტი ნლის მოზარდი კი არა, ცხოერებისგან დაღლილი და დაბერებული ადამიანი იედეს.

ქალს რუთი ჰქვია, სულ დარდიანი და მოიაზეულია, დიდოდან სალამოშეე სამზარეულოშია. მართალია, დამხმარე ფიანსაღლისი ჰყავს, მაგრამ თავადაც სულ მის გვერდით ფუსფუსებს, ზორდან რომ ვუყურებ, ასე მგონია, ამით ქალი ცდილობს თავი დაალნინოს თავის ცხოერებაში გაბატონებულ სულისშეშმეურულ მარტოობას.

ერთხეელ გადაეწყვიტე იქაურობას ცოტა ხინთ გაეცლოდი, ქალაქის ვინრო ქუჩები მომეკარა და ახალ-ახალი ამბები გამეგო. როცა ცხოერების ნლები უსასრულოსასეეი ინეცება, ერთადერთი თავეშესაქცეეი საინტერესო ამბების მოსმენა ხდება ხოლმე, შემდეგ მენთვის ზიხარ და ფიქრობ, რამდენად ამაოა ის ყოველივე. რისთვისაც ასე თავგამეფდებით იბრძეოდ ადამიანები. იმ დღეს კარგად ვიბეჭდით. ერთ ქალს, ქალაქის ბოლოში რომ სასადილოა, იქ. ეზოში ქოქები კაბა ჰაკეს მოჩვეულა, სხეადასხეა გემრიელობებს უყრის ხოლმე და მეც მშიერი კუჭის ამოვსებაში მეხმარება. კარგად დანაყრებული და ფრენით დაღლილი ჩემი მუხისკენ ვბრუნდებოდი, ეზოში გამოშვილიყო გოგო-ბიჭებმა ქვები რომ დაეშინნეს. დღემდე ვერ გამიგია რას ეუშაკებდნი, მაგრამ ფრთები ღამის დამაკალოეეს, თან ხმამაღალა მომმახსოვდნენ:

- ეშმაკის ნაშიერი...

- ნახე როგორი მახინჯია... ყლოყლბეთოვით შავია.

- დედამ თქეა, და ნაცვეელი ფრინველია, საშინი და ბორორტიო...

მათ ხმაში ზიზღი და სიძულეელი ერია, დღემდე მიკვირს, როგორ შეიძლება პატარა გულში ამხელა ბოროტება ბუდობდეს. მთელი სისნრაფით მიფეფრინავდი. ალარ ვიცოდი საით ამეღო გეზი, ნაბეკენ ფრთები ისე მტკიოდა სხეეულს ძლივს ვიმოძრავებდი. თვალები ცრცქნილი ამეკესო, ასიოდე მეტრის მოშორებით ჩემს თავეეაფარს ეფდადვდი, რომ ღამაზ ბუდეს და მის გარშემო გრძელ დატალეულ ტოტებს უხმარეს ფოთლეთით, მაგრამ ვინ მაცადა იქამდე მიწეეა. კიდევ ერთი ეარაგდ დამიხნებელი ქეა და მეც ქარის სისნრაფით დადეშმარის. ისევი ფიში ვყმაე, ღამის სული ამომძარა. ვიზაოდი და ვფაროხალებდი, დამეხმარეთ, ღეთის გულისათვის-მეთქი ვიძახდი, მაგრამ სულ უფრო ხმამაღლა ხახარებდნენ ჩემი უტეფურების შემაურენი. ნრე შემომარტყეს, ფეტებთან ქვიძას მაყრიდნენ და ჩემს უტეფურებზე იცინოდნენ. ისოს იყო თვალები დაეხუქეე, ეოფიერე ეს ჩემი უსასრულო სიცოცხლის ბოლო ნამიანმეფეტი, რომ ვიღაცამ დაიყვირა:

- თაეი დაანიებეთ! - ხმა სულ უფრო ახლოდან მოისმოდა. მალეეე ჩემ ირგალეე შეეკეუფეეული ბრჯო დაიძაკეა და ნინ შდგარ ბიჭუნას მიაკეცურნენ. თვალები შიშით გავახილე და ზეეითი ავიხედე, ჯანსაღი იყო. ხელები მუშტად შეეკრა და მოისხანეე სახით იისხდა, ამ საბრალო არსებას თავი დაანებეთ, თორემ მამაჩემს ვეტყვი, როგორ იქცეეთი და თქეენი მშობლებეეი გიგიგებენო.

ბავშეებს არაფერი უთქეამთ, მაშინეე ძირს დაყარეს ქვები და იქაურობას გაეეცალნენ. ყეეელფერი მტკიოდა, ქეიშაზე საკუთარ სისხლს ვეფერებდი და გული მენეოდა. ერთიანად ვეცახცახებდი. ბიჭუნა დაიხარა, თანაკარმნონი სავსე თვალებით მოგაჩედა და მოფეკრებით დამიყო ზეურგზე ხელი.

- ნუ გეშინია, არაფერს დაგიშეეებ. - ჩამჩურჩულა ისე თბილი და მოსიყვარულე ხმით, როგორთაც ჩემს სიცოცხლეში არავინ დამლაპარაკებია. უცნაური ბეგრძნება დამეეფუფა, თითქოს მთელი სხეეული გამითბა, ალბათ იმედსა და სიყვარულს სწორედ ამ ეშმეიას ეძახიან ადამიანები.

ამასობაში ერთი მნიშენელოვანი რამის თქმა დამავიწყდა, ჯანსაღის მამა ქალაქის მერის მოადგილე გახლდათ, ასევე ძველი ბანკირი, რომელსაც ამ პატარა ქალაქში ყეეელი დიდი მონინებითთა და პატივისცემით ეპყრობოდა, ამიტომაც იყო, რომ ჯანსაღის მოსყლისთანავე ბავშეებმა დამიდეს და უკანმოუხედავად გაიქნენ.

ბიჭუნამ დედასთან მიირბინა. ქალმა ჭრილობები საგულდაგულოდ დამიფაფალეერა, მერე ხელისნინა აიღო და ზეილს უთხრა მანქანაში ჩაჯექით. მაშინ მანქანით პრიველად ვიმგზაურე. ალბაგეეტელი ეუმზერდი ფანჯრის მინიდან როგორ ფეკეს ანაცვლებდა გამოსახულებები ერთმანეთს, ალბათ ზუსტად იგივე შეგრძნება დამეფფფა ოდესღაც ადამიანებს ეუფლებათ ტელეეიზორის ცქერისას. მანქანა ძველი ზენთის წინ გაჩერდა. რამდენიმე წუთით პაპკარა მოსაცდელში ვისხედით, მერე თეთრხალათიანი მამაკაცი გამოეიდა და მობრძანდითო, ფედა-ზეილს უბრძანა. კაცმა ფანარი დამანათა, ჩემი დაუძლურებული და დათეთქეული სხეული საგულდაგულოდ მეამოწმა, ფრთები ბამბითა და რაღაც ხსნარით ჯერ გამიწმინდა (ყოველ შემთხვევაში ეკმინის რჩევით ვიყიდეო).

- ალბათ ძალიან შეგეშინდა არა?- დალონებულმა მკითხა, თითები ნაზად გადამისვა თავზე და ეანაკარია: - ვიცი, რასაც იმ წუთას გრნობდი, მეც ეგრე მჭკიდა და მეშინია, რიცა მამა მკეცს ხოლმე, - ეს რომ მითხრა გულზე იმსეალ ლოდი დამანვა, ლამის გაეიეეეედე. ხელები კალთაში ჩანნეო და ჩამომეხედა. - ეუფფეა, რომ ლაპარაკეკ არ შეგიძლია, მაგრამ მეკონი უსტყვოდაც შეეძლებთ მეგობრობა, არა?

ხმადაბალა დაეეიბაალეე, დიახ-მეთქი. ჯანსაღს გაეღიმა, თვალები სიხარულით აუეიმეციმდა, რა კარგიაო, მიპასუხა და თავისი ამბის მოყოლა განაგრძო.

იმ დღიდან, რაც ჩემს ერთფეუროვად ცა ნაკრისფერ სამყაროში ჯანსაღის ხმა გაისმა, მარტოობა სადღაც გაქრა. ყოველ მზის ამოსვლასა და ჩასვლას ეუფლ სხვა ელფერი დაეედო. ერთ კვირაში ისე მოეძალეფდი, მთელი ქალაქისთვის შემეძლო შემიმეფერინა. ბავშეები ქვებს ალარ მიმენენენ, მხოლოდ რაღაცას ჩაილაპარაკებდნენ ხოლმე და სიძულეელით სავსე თვალებს მაყოლებდნენ. ერთხელ გადიგე, ჯანსაღის თანაკელსაცმელი ეზოში ყოფნის დროს ოთხგორ გადაფლაპარაკა მეგობარს:

- ეშმაკეული ფრინველეა, ან ნახე, ჯანსაღის ხეირი არ დაადგება!

მთელი ცხოერებაა მიკვირს, რატომ მომძულეთ ასე ადამიანებმა, მეც ხომ მთასავეით ეუხლოვამ და ღიიდმა ძალამ შთამბერა სიცოცხლის სუნთქეა. რატომ ახარისხებენ და ყოფენ ღმერთის ქმნილებებს შეაედ და თეთრად, წმინდედ და უწმინდურად? საუკუნეა ვეუმზერ, როგორ ამარცლებენ ადამიანები თავიანთ ბორბალებსა და ცოდეებს საკუთარი დანაშაულის სხეაზე გადაბრალებთან.

ზოგჯერ ძალიან მინდა მოკეადავთა ენა ეიცოდე და ამ ყეეელფერზე ჩემს პატარა მეგობარს ველაპარაკო. პატარა კია, მაგრამ ბეერ უფროსზე შეტს ხედავს და გრძნობს, აჰ, რა სანინერესო საუბარი გვექნებოდა.

ზაფხულის დღეები სწრაფად მიინურა, ნელ-ნელა ოქოსფერი შეეპარა ხეებს. ცოდან დაცვეენილი ფოთლები ეცვლილის ენებიით მოდგო გზებსა და ოღრო-ჩოღრო ბილიკებს. ჯანსაღრმა მითხრა შემოდგომა ჩემი საყვარელი სეზონიაო, ხოდა, მეც იმ ნამიდან ეკიორობდე შეეიყარე ნელინადის ეს ულამაზესი დრო. სახლში დაბრუნებული, საბოსს როგორც კი გამოიეკელიდა, მაშინეე მუხასთან მორბოდა ხოლმე, მეც ტოტზე მჯდარი სულმოფთქმელად ველოდი მეგობრის მოსელას. მხარზე ეკიდებული და ეესერრნობდი. იყო ისეთი დღეებიც, სახლიდან რომ ვერ გამოდიოდა, ეს ძირითადი

ია ქარგარეთელი

ყვავი და ბიჭუნა

ყველაზე მძიმე ის დარდია, რომელსაც ვერავის უზიარებ...

დად შაბათ-კვირას იყო, როცა მამამისი უქმდეს ბინა აგარაკებდა.

როცა ბიჭება სკოლაში იყო, ზოგჯერ მისაღებიდან ქალის ტირილისა და კაცის ხმამაღალი ხმა ისმოდა. ვედალობდი ხოლმე, რაც შეიძლება ახლოს მიფეფლიყავი ფანჯარასთან. მართალია, სხვისი ცხოვრების თვალთვალი დანაშაული, მაგრამ ეს ხომ ჩემი ერთადერთი მეგობრის ოჯახი იყო, თანაც, რაც უნდა მენანა, მაინც ვერარვის ვეტყოდით. ერთხელ ჩარლამ ჯასპერის ნახატი ასოცია, ბიჭესა სიჩერასაგან ნახატის კარადაში დამალვა დაეინტყებოდა. მტრისას, ისე გაწარსხდა, ტილო ნაკუწებად აქცია, ჯასპერს კი ისე სცემა, ფანჯარასთან მდგარს სუნთქვა მეკერდოდა. ატირებული ქალი ფეხებში ჩაუვარდა, რაღაც-ას ემუდარებოდა და ჯასპერს ზურგს უკან მალავდა. კაცი დამომშინდა, ცოლ-შვილს თვალებს ბრიალით რაღაც მიაძახა და თავისი კაბინეტისკენ გაიეშრა. დედა ფიდანს ჩაჩავდა შვილს გულში და ცრემლს უმშრალებდა, მერე ოფიანთან მიაცილა და თავად საფეხურებზე დაეშვა. სანიტეტის ფანჯარასთან ველოდებოდი ბიჭუნას, ოთახში მრთალი სინათლე ანთო, ჯასპერმა ფანჯარა ასნია და შევარნინდი. დიდხანს ტიროდა, ბალიში ცრემლებით დაველო. გული მიფუდდა მისი ტანჯვის შემყურეს. დღემდე მიკვირს, რატომ ქშნინან ოჯახსა, თუ სისკარული და მოფრთხილება არ იყიან, ანუ რატომ ტანჯავენ ადამიანები ერთმანეთს.

ბიჭუნა დამშეიდდა, ფრთებზე ნაზად მომეფფერა და მაკოცა.

- ხოს გითხარი, მე და შენ ეგაკარშიმეფეი, რა კარგია, რომ ერთმანეთი გვყავს!

ნელ-ნელა ქუთუთოები დაუფშრიმდა და ჩაეძინა.

ჯერ-ჯერობს სტუმრები იშვიათად ჯაადათ, მხოლოდ დღესასწაულებზე. ისიც მზის ჩასვლის შემდეგ, როდესაც ოჯახის უფროსი სამსახურიდან დაბრუნებული სამოსის გამოცვლასაც ასერებდა და რამდენიმე წუთით დასვენებასაც. ასეთ დღეებში რუთი ლამაზი და მშიაერული იყო ხოლმე, არ ვიცი, ეინმე ბის ფართო ღიმილს მიღმა შიშსა და სევდას თუ ზეგავდა, რადგან ყველა შერის თვალით უმზერდა ქალის მდიდრულ სამოსსა და მათ ოჯახში გამეფებულ იდილიას. ერთხელ, როცა ჯასპერს ღრმა ძილი ეძინა და მისაღებში სტუმრები ზმინარულობდნენ, ჩარლის ხელქეციანის ცოლმა მოურიდებლად პკითხა რუთს:

- რეი, მაინც როგორი ილმანანი ქალი ხარ... შენი ამ ქალაქში მეხოვრეს ყველა ქალს ეკიდა, ასეთი მზრუნველი და ეროგული მეუღლე ყავს...

- თანაც ახალგაზრდა და როგორი მდიდარი, ნამდვილი ჯენტლმენი. - ეითომ ხუმრობით დაეაოცა მეორე, მის მოპირდაპირად მჯდარმა ნოთელკაბიანმა ქალმა და სიგარა დაადგინოსა.

რუთი ქალების ქათინაურს მადლიერებით ილებდა, ყველას სვამდა და ამთ შეკითხვებს ნინასწარ კარგად მოფიქრებული პასუხებით აკმაყოფილებდა. მთელ ნასვლის შემდეგ კი სამინეტელში სარკესთან მდგარი თვალიერებილინი იმორებდა სახიდან მაკიაჟს, ისსნიდა კისერზე ბებმულ თვალმარგალიტს და სხეულზე ალაგ-ალაგ მერჩნენდ ჩალურჯებებს ათვალიერებდა. ამ ყოველივეს ფანჯრის მინის მიღმა, რკინის რიუულზე ბჟდარი ვუმზერდი და მიკვირდა, რატომ იმეტებდა ასეთი ტანჯვისთვის საკუთარ თავს ახალგაზრდა ლამაზი ქალი.

ზამთარი ისე სწრაფად მოვიდა, შემოგიმთ ტკბობა ვერ მოვასწარით. დეკემბერის მოსცლამ ჩემი მეგობარი გამოაცოცხლა და გაამბიაროცა. ბობა ჯასპერის საყვარელი დღესასწაული იყო, იმდენ დიდებულ ამბავს მოყვებოდა, მეც გული ახალი იმედებითა და რწმენით ამეკსო. პარასკევს ფილით რუთმა ბიჭუნა სახლში დატოვა, ვეარიელი საუზმით გაუმასპინძლდა და ნაძვის ასარჩევად ნასვლა შესთავაზა. ჩინებული დღე იყო. ტყეში რომ ნავიდნენ, მეც თან ვახლელი, ლამაზი პატარა ნაძვი უნდა აგვეჩინა ჯასპერის ოთახისთვის, რომელსაც იმავე საღამოს დედა-შვილი ნინასწარ დამზადებული მუყაოს სათამაშოებთან და გამოსცდენარ ფორთოხლის გირლანდით მორთავდა. რა დიდებული დღე იყო. ჯერ-ჯერობს ციხე-კოშკის ზეკით ხმირი ტყე იწყებოდა, ნაძვებისა და ვერხვების ენხნერიები ეის პირს სნვდებოდა. ფეხქვეშ მოყოლი ფოთლების მტვრეცისა და ჩიტების სიმღერის ხმა ჩვენ იერგალივ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ასრულებულ ლამაზ სამყაროს კიდევ უფრო მეტ დიდებულებას სძენდა. პაკრში ნამთარის სუსხი ივარძნობოდა. გორაზე ამავალ ოღრო-ჩოღრო გზას მიეუყვებოდით, რომელ ღიღნებედა, ჯასპერი კი ხარბად ისუნთქავდა სუფთა პაერს და დედას შესცინოდა. გზადაგზა რუთი მხიარულ ამბებს ჰყვებოდა, ჯასპერი იცინოდა, მე კი თავი სამოთხეში მეგონა, ვედალობდი, გულის ცხრაკლიტეულში შემეხანა ყოველი წუთი, რომელზე ძვირფასიც ქვეყანაზე არაფერი გამაჩნდა. როგორც იქნა, იმ გორაზს მივდექით, სადაც ბევრი პატარა და ლამაზი ნაძვი იყო, ჯუჯა ნაძვები - ასე ეძახდნენ ფიგლოვბრივები. ჯასპერი ბგანრიტეთი ათვალიერებდა ხეებს და თან ათასგვარ კარუფს გამოიქცევდა ოთახში საშობაო კუთხის მოწყობაზე. მინ რომ დადპრეფდით, უკეკ ბინდდებოდა, მოსამსახურე ქალს სეფრა გაეშალა და სამზარეულოდან ბეჭრიელი კერძის სურნელი გამოდიოდა. ჯასპერი საკენკით გამმასპინძლდა, მერე დამეშმეიდოდა და ხის საფეხურები სწრაფად აირბინა. მე, როგორც მჩვეოდა, მისაღები ოთახის ფანჯარასთან მოეკალთაი და ოფალ-ხური ტრაპეზის ყურებას ვეეფდეკი.

დეკემბერი ცივი იყო, მზის სხივებს ძალა დაეკარგა. ფიღალობთ მოყიწულ ენრრო ქუჩებზე ბავშვები სრნალეებდნენ და ეროგმოულთ ალეკებდნენ ეესერრობს. დღეები სგარნრნალდა დაპარაფდა და გასაკრისყერდა. ჯასპერს გარეთ დიდი ხნით ეეღარ ვხედავდი, სამაგიეროდ, მთელ დროს ხის ოთახში ვატარებდი.

შობის დღესასწაულამდე ორი დღეკა რჩებოდა, ჩერჩერების სახლში სამზადისი იყო. მისაღებში უზარმაზარი და თვალისმოჭმელული ნაძვისხე იდგა, ბუხრის თავზე რუთს თავისი მოეხოვილი შინდისფერი ნინდები და ლამაზი გირლიანდები მიემაღერბინა, ნინდები სავსე იყო ბრქყვალია ქალალდებში შეფუთული ზოკოლადებითა და მარმელადით. ჯასპერი შობის დღესასწაულისთვის შეკერილ ფორმას დაპაჯერებდა და საახალწლო სიმღერას ღიღინებდა, სურეიელებს ჩაუთქვამდა.

გადაფნეყიტე, ცხოვებაში პირველად მეც ჩამეთქვა სურეიელი, იქნება სამყაროს ჩემი თხოვნისთვისაც დაეგდო ყური...

შობის დილას პირველი თოვლი ენვია პატარა ქალაქს. ჯასპერს ფანჯრის მინაზე მიეკუკაკენნ, გაეღვიძა, პატარა თითებით თვალებს ოფშენტდა, ფანჯარა გამოაღო და აღმაკეცით ნარმოთქვა:

- თოვს... ნეღლს პირველი თოვლია! პირველ თოვლს ყოველთვის ვოცნიკ - მერე ეკლის სისარნალთ ჯაოეთ კარადისკენ, ქუთუკეკი და თბილი ქუდი გამოალო და რამდენიმე წუთში ნინკარში იდგა.

ის დღე ეუშინდელივით მახსოვს, ანდა, როგორ ჭეიანლება ოდესმე გადამაენწყდეს. ჯასპერი ასეთი გახარებული არც მანამდე მინახავს და არც მას შემდეგ... ფფრო სნნრად, მსა შემდეგ სალთად ალარ მინახავს.

გადაფუღებლად თოვდა, მუხლებამდე თოვლში ჩაფფეული აქეთ-იქეთ ფაჩრაფდა და ხარობდა ჩემი პატარა მეგობარი. იცინოდა, ბღერდა, თავის სიხარეულ მიზიარებდა, მეც გახარებული ეჩახოდი და ეჩხაოდი.

ჩარლი შინ არ იყო, ამიტომ სახლში ასოული ბიჭუნა თავის ოთახში იყოდა და ხატავდა. რუთი მოსამსახურესთან ერთად ერდად დებული რძის საყიდლად იყო ნასული, სამზალო სამზადისსა და ორნამენტრიალში ქალს რაღაცებს ყიდდა დაფიწყებოდა. ამ უზარმაზარ სახლში მხოლოდ მე და ჯასპერი ვიყავით. ნაირფერი ბეჭლებით სავსე ტყეს ხატავდა. უეცრად ეზოდან ჭიაკერის ბაღებსა და დაბურვის ხმა შემოგვესმა, ჯასპერს ჯერ დედა ეგონა, მაგრამ მამაკაცის ფსიაბოვნნი ხმა რომ გაისმა, ფერი ნაუვიდა, საჩქაროდ წამოდგა, ფანჯარა გამოალო და საჩვენებელი თითი ტურეზზე მიიდო - მანიშნა, ჩუმად ყაკეთი. ჩარლის მძიმე ნაბიჯების ხმა სულ ფფრო ახლოდან ისმოდა. დაანნეული ბიჭუნა ნახატსა და მოლბტებს მიეარდა, საჩქაროდ შეაკეკრა საწოლის ქვეშ და ისინ იყო სალებავები და ფერფლი ჩანთაში ფუდა ჩაეყარა, რომ მამა თავზე წამოადგა. თვალებიდან ცეცხლს აფრქვევდა.

- ისევ ხატავ არა? - იმბელა ხმაზე დაიინრალა ეკა, რომ მისმა სიტყვებმა სახლის ყველა კუთხეს დაფარა. - რამდენჯერ გითხარი, ამ ნესტეკ ფუნჯებსა და საღებავებს არ გაკკარო-მეთქი. - ჩარლი ალანკალებულ ბაკუმს მბრუნში სნნდა. - რატომ მარცხვენ. ხან ყველთან ერთად სეირნობ, ხან მოჩეკენებებზე ელასარაკები თანაალსელებს, გოგოსავით ნაზი და მშიშარა ხარ.

- მამა, გთხოვ... - სიტყვის დამთავრება ვეთ მოისსო ჯასპერმა, რომ კაცის მოლერტებელმა ხელმა ძირს დასცა.

ბაკუმს ტუჩებიდან სისხლი წასცდა და ოაბაკუზე დაფენილ ფარდაგს წეიმის წვეთებივით ეპკურნა. ჩარლი გამეტებული უტყობამდა, თითქოს უფლეზეს არსებასთან კი არა, მასავით ძლიერ და ბრგე მამაკაცთან ჰქონდა საქმე. სანლოდან გამოკურტნელ მოლტარტს ეხეტებოდა ჯასპერი და ტირდა. კაცი ილანძღებოდა, ცალი ხელით ზეცის ურტყამდა, ცალით კი მოლტარები შეალესნა კედელს. ადგილს ვერ ეპოოულობდა.

- რაღაც უნდა ვილნონ, უნდა ვუუშველო!

ვუმეორებდი ჩემს თავს და ძარღვებში სისხლი მეყინებოდა მოსალოდნელი უბედურების ნარმოდგენისას. გამმნარებული ვეკუანებოდი ფანჯრის სქელ ბინას, ნისკარტს ვუკაკუნებდი, ვეხაოდი, მაგრამ უშედეგოდ. ცალი თვალი ფიშკარისკენ მეჭირა, იქნებ რუთი გამოჩენილიყო, მაგრამ, საუბედუროდ, ქალი არსად ჩანდა. რამდენიმე წუთში ჩარლი კიბეებისკენ გაეშართა. ბიჭუნა ჩალურჯებული მაჯით ცხენირიან ნამსუდარ სისხლსა და ცრემლებს იწმენდდა. ერთ-ორკეტრ წამოდგომა სცადა, მაგრამ

მხატვარი ია&MR ნიკოლაძე

ნელში ეერ გასნორდა, რაღაც ძალიან ძლიერ სტკიოდა და სიარულში ხელს უშლიდა. ფანჯარასთან ლასალისთ მოეიდა და ოოგორც კი ბუსალტელობამ მოშეკა ოთახში შეეფრინდი. ნაცვები და დაკანცული ფრთებზე ნაზად მისკიმდა ხელს და ტირიდა. მოლტარების ნამტვრევები და ბუაზე გადატეხილი ფუნჯები აქეთ-იქეთ ეყარა. მინდოდა მეთქვა, ნე დარდობ, კიდევ გეკენება-მეთქი, მაგრამ ლაპარაკი არ შეეძლო. პირიდან მხლოდ სასაროკი ჩხაკილი ამობეთოდა. ცოტა რომ დამშეიდდა და გუალზე მოეშვა, ფურცელსა და ფანქრის დასტაცა ხელი, რაღაც დაწერა და სანოლზე დადგა. მერე ნაკიდეთო, მითხრა და ფეხსაკრეფით ჩაიარა კიბეზე. ყოველი ნაბიჯის გადადგმა ისეთ ტკივილს ეკუთვნოდა, სუნთქვა უჭირდა, მაგრამ მაინს დაბრუნების ისე ეშინოდა, რომ სხვა გზა არ ჰქონდა. საფეხურებს გულის ფანცცქალით მიუყვებოდა და მეც განაბული მივყვებოდი. ჩარლი თავის კაბინეტში შეფეფულიყო, ჯასპერი გამოღებულ კარში გაძვრა და საკუჭნაოსკენ გაეშართა. სისხლის წვეთები ხალეკბიანი ეეცემოდა დათოოელილ ნინას. ისევ გადაეღებლად თოვდა, რუთიც არსად ჩანდა.

- ჯასპერ! - ისევ გაისმა ცოტახანში მამამისის ძახილი.

შინისაკან სუნთქვა შეგეეკარა. ალბათ ოთახში რომ ვერ მიპოვა გადაირაალო, ალმოხდა ბიჭუნას და გაფიფრებული სახე პატარა ხელეაში ჩარგო. ხმა განმეორდა, ოლონდ ამჯერად უფრო ხმამაღალი და თავზარდამცემი იყო.

- აი, იქ. - ბიჭუნამ საკუჭნაოს ქვეს კედელთან მდგარ დიდ სკივრზე მიმანიშნა. - იქ თუ დავიმალები ვერასოდეს მიპოვიან. - თქვა და ღრმად ჩასუნთქა, ძალები მოკრიბა და წამოდგა, ლანლასთან მთავალოდ და ძველისძველ მოზრდილ სკივრს, თავს გაჭიერეკინი ახადა, - დედად რომ მოვა, ამოვალ, არ იმერვიულო! - გალიმება სცადა, არაფერი მუსმოდა. საკუძნაოში შეეარდა, დამფრთხალი მზერა მოაკლო იქაურობას, ყველა კუთხე-კუნტალი მოათვალიერა, ქვითინნებდა, ხმამაღალ გაკკიოდა და ჯასპერს ეძებდა. სკივრზე ჩამოეკეკენ და ზხვეილი მოერთვა, ბალაკ-ბალკა ეტყობოდი. იქამდე არ გაგეჩერი, სანამ ქალის თვალი არ გამისნორა. ნისკარტს სკივრის სახურავს ეურჩყამდი, აქ არის შენი შვილი-მეთქი. როგორც იქნა, რუთი მიხვდა ჩემს უსაძყეო მინიშნებებს და სკივრს მოუახლოვდა, ჩამოეხედა. მისი გულისკენ ხმა მესმოდა.

- ჯასპერ, პატარავ, აქ ხარ? - ამოოლოველდა და ფეელისძველ სკივრს თავი ახადა.

ჩემს პატარა მეგობარს მშვიდი და უდაორდელი სახე ჰქონდა, ფეხები ოდნავ მოეკეცა, პატარა ხელები კი გულზე დაეკრიოა, თვალები დახუჭული ჰქონდა. ღაღვებზე ულერ კიდევ ემჩნეოდა სიცოცხლის კვალი.

- გაიღვიძე, პატარავ... აკ ვარ. - ალეერსინანად ჩასსურჩულა ქალმა, მაგრამ ბიჭუნას არ ეძინა...

რუთს უხმო ყეირილეიით ალმოოდა, მისი დაალეეკი ბაგე უცნაურ ხმას გამოსცემდა. მთელს ტანზე სიმწრის ეკალნმა დამაყარა, ცრემლებით დანისლული თვალები ისე მეწვიოდა, თითქოს ცეცხლის ენები მჭამდნენ. ეუყურებდი და ფეხქეეეზე მინა მეცალებოდა. ქალი ძალაანრამშეკილი ხელებით ცდილობდა შვილის უსულო სხეულის აწევას, კოცნიდა, ცრემლებიანი ბანდა, ვეედარებოდა, მაგრამ ბიჭუნას სამეფოში ძილით ჩასნინებოდა.

ჩემს პატარა მეგობარს თვალები ალარ გაუხელია...

მას შემდეგ უბარალოდ ვარსებობ და ვეელოდები დღეს. როდესაც ჩემს ერთადერთ მეგობარს სანაპიროსთან მიეკითხავ.

ჩემი ყველაზე დიდი სიმეიდრე მოგონებებია, მოგონებები ბიჭუნაზე, რომელიც ოკეანის ნახვაზე ოცნებობდა...

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ოშარიგვალა

(ნაწყვეტი)

ცუდი ამბის გაგონებისას მეგრელები გულით წამოიძახებენ ხოლმე: „ოშ გვალას იშო!“ (ასი მთის იქით!) ეს ხომ ადამიანური მოთხოვნილებაა - რაღაც ცუდი, რაც ქვიძლება შორს იყოს ჩვენგან. მე კი ერთხელ ძალიან შემებრალნენ სადღაც ასი მთის იქით, ასმეერთე მთაზე , „ოშარიგვალას“ მცხოვრენები...

გვანცა ფიფია

- რა ლამაზია თქვენი სახელი! - ვუთხარი და ძილმორეული თვალები ისევ გამქცნენ თალისებრი შეერმავებისკენ, სიდანაცვე გამდნარი სანთლების კოშკს მიღმა, მანინ ანათებდა ლეთისმშობლის მზერა, ჩაჩრნის გარეშე, ფარატინავ ფურცელზე რომ გაეცოცხლებულიყო, ეამის შრეებიდან რომ იაქირებოდა კვლავ მშვენიერი, ნმინდა, შემზარავი და ლეგენდარიი.

- ოქროსფერი შუქი უფრო დაამშვენებდა... - ჩაიბუტბუტა ისე, რომ არც შემოუხედავს. ტუჩებაზარული ფინჯნისგან მოსცა ვარდის ნაყენი და ხმა გაამძაფრა, ისარიანთ გამარქო გუფში. - გეცოდინება... და უკეკ ნანაადი ძალების გორისკენ პაგარა, თეთრ ტოხს. სარკმელებიდან ყოველდამ ოქროსფერდ რომ ბზინავდა, ანდა კი ალარ...

- რატომ? - ამოვიკნავეე. შემრცხვა, რომ არ ეიცოდი.

- ალარ ცხოვრობს იქ ათთო. შუქს ვინ აანთებს ცარიელ სახლში?!

- ათთო?.. - ღღერთო, რამდენი რამ არ მეცოდნა!

- როგორ? ამდენი ხანია აქ დაიარები და ათთოზე არაფის არაფერი მოუყოლიან?! თუმეა რას მოპკეკებოდნენ, მთი ხომ...

- რა?

- არა, არა, ეს ძალიან გრძელი ამბავეა.

- მერე რა? დრო საკმარისზე მეტი გვაქვს.

- სინათლის ნელნაწვი მანინე დასჭირდება.

- სინათლის ნელი ხომ... მანინეს ალნანაგსა? - გავიკვირე, მაგრამ ისე გამიმეფდა, ეარესად შემრცხვა და ცხენრი ჩაკრეე ჩემს ლურჯ ფინჯანში.

- მერედა ვინ გითხრა, რომ ამბავს დრო უფრო აჭირდება, ვიდრე ბაზ? - გაეღიმა. ალბათ ჩემს ჭიქაში დამალვის მეგზელობაზე. - ეიღაცამ იცოცხა შენთან, ბავშვეო. თვალებზე გაგბეთ, რომ ძლერ გინდა, მაგრამ მოინანე. ჩემგან ნდდი ეერაფერი მოხრობელი გამოვა...

- გითხოთ! ძალიანნ! - ამოვყვინი თავი დააროტალოდა ფინჯნიდან.

- კარგი, ეგრე იყოს. თუ მოგწყინდება, უმალ მითხარი!

თავი დავუქნიე, თუმეკა ვიცოდი, რომ ვერ მოშანყენდა. ცოტა ხნით ფუმდა. ვარდის ნაყენი ბოლო ნვეთამდეე შესეკა; საფეთქლები დაიზოლა, თითქოს უნდოდა ჩაკანგული ჭანჭიკები ამეშუბეკინა მოგონებების კინოფირიგით ასაკიმეციმებლად, ჩემთვის ჯერ კიდევ უცნობი იათოს დაცარიელებული ქოხის კედლებიგით ჩაბნელეფულ ანმოფნი. ათეთრ თმაზე დაკოკრილი ნეკი გადაისესკა; ნამით მზერა ზურგსუკან გაკპარა, შემდეგ ფინჯანში შორს გაკაცურა მაგიდაზე და... დაინეფო.

- სუფ თავიდან, აქ რომ აღმოჩენილი, ძალიან ბევრს დავდეიდი. სანამ მუხლებში ნყალი ჩამიდგებოდა, ეო, რა გაიკეირვე? ასე ეძახიან აქ სიბერეს! მანამ ვეძებდი ვინმეს, ვინც ჩემს დაბნარიას შეძლებდა, ხუსტად შენსავით. ერთხელაც ეკითხეთ როინს რომ გამოეცმნეფდოთ... მაგრამ რას გამოვეემეფიდოთ? თვითონ გამომაგდო! უკეე ბიწდეები და, ანა, სად მცალია ბენს საყურებლადო?! მაშინაც ეესეთი იყო... რაც არ უნდა მმეკნიერი ქალი გამოლაპარაკები ოდა, მაინეე ის დედი ტორეანთ გასწეედა, ილიოდ თავისი ეარსკეფლებისთვის არ ბოეშოერებინა თვალი. ბოოდ, არსად დადგკარგოს ეგ ბენი ალენტატები-მეთქი - გავდაეეწეფლა მივაძახე და სახლისკენ გამოვბრუნდი. უამრავ ფიქრში გართულს, თვალი მომწყვიტა უწვეულო სურათმა: ვინმე ეკოგონა, ეფალი თმითა და მბარზე აკიდებული, ნითელი სოკოებით სავსე კალათით, აქეთ-იქით დარბოდა მალალ მინდორში. ოშარიგვალაში ყველა... თავისებურია! დარმშეფებული ეარ, ბენე ბენინნაგი, მაგრამ მაინეე ეი გასსაკუთრებულად მეუცხოვა ის აკლისფერი არსება, ფაროატა, ნაზი. აქ სიბნელეს უფრთხილნ, ის კი ათასსრულდილაზედეუბული ბილანები, გეგონაც, ეიღაცას ფაფერობანას ეთამაშებოდა, არადა გარშემო არაკინ იყო. შიგადაშიგ ამოიკისკისებდა, რაღაცას ამბობდა კიდევე. სიტყვებს ეერ ვარჩეედი. შიშით მივუსხლეოდი. აქ ხომ არასდროს იყი, ეინი უნდა ბეშნიდეს, ვინი - არა. ნეეე-ნეეეა გამოვარჩიე ჩურჩეული: „დამიცადე!“ „არაფერს გაგტკენ, სულელო!“ „მეგობრებთან მიმყავხარ!“. ჩემი ფეხის ხმა გაიგონა თუ არა, შეეცა. ბინდშიე კი შეეანიშნა, როგორ აუცადაცახდა მბრეი. „ნუ გეშინოთ!“ - მშეიდდე ვუთხარი. ჩემკენ ანა მოუხედავს, თავეუდმოვლეეეილი გაიქეა სადაცეკ. სოკოების ნახეკარიც გადმოუეეიეიდა კალათიდან. ერთხანს აგვიფიქრე, ხომ არ დაეედდეენო-მეთქი, მაგრამ უფრო რომ შეშინებოდა? შემდეგ მინდორში დავიწყე ის „ეიღაცის“ ძებნა, ეიასა ეკაუბრებოდა და სანამ მეკე გამეთოშებინდა ფეხები, ამაოდ დაეიარეკ თითები ბალახის ბლეეკეთი. სახლში მიბრუნებულ-ეა ეკრაფრთა გაეიკარნაულ აკეიატები. იქნებ სოფლაე მომეჩენეა და მეკე გაგვიდეი ამათი შემხედეკარე-მეთქი... რამდენიმე დღე განნრახა ეაკეთბაკეთი როინს, იმ მეკეალზე მარტო სიარული მეშინოდა. რას ალარ ეოგონენდი - ხან ეარსკეკლეი ჩამოვრდა ბოლა. რამდენიმე სალამო წრეებს ვარტყამდი იმ მდელოს, სადაც ეიხილე. თავიდან უკეიარდეთ, მაგრამ ჩემი, „უცხოოზმელის“, უცნაურობას ადეილად ეგუებოდნენ. სიმარილე გითხრა, არე ეცალეთ ჩემთვის. საბნელოობისეოს ეშაადეეხდნენ.

- საბნელოობა რა არის?

- სიბნელის დღეიმას ალნანაგენ ოშარიგვალაში. ყოველ მეთხუთმეტე წელნნადან, ყველაზე უმთავრო და ლრეულნილ სამ ღაამეს ემხეხეეეა. ხალხი სახლში იკეტება და ფიქრობს...

- რაგომ?... - შეეშინდი, იმაზეეც დამეფიქო.

- არა, თავისთავად საბნელოობაში ეკეთი არაფერია. მეოთხე დიღას ყველა მშვიდდა, გადასახადფრენდელი. მაგრამ ერთი სასტკიკი ნესსა: ინ სამი ღამის განმავლობაში ჭრაქს ან სანთელს თუ აანთებს ვინ-

ეკეთბა ფიფია

მეთქი. ხან ალიინეას ალანტება გაიზარდა-მეთქი. იმ კაცს კიდევ გაგიიეეა უნდოდა?! ვერც ვუფეებენი, ეაი და მარილა მომეელანდა-მეთქი. ფიალა ბადამეეესო და ნაგანაანსთან გადაეწყვიტე მისკენა. ჭირის ფლეანეეთ მეზობლებთან მასთან მიისლეკა, მაგრამ ვიცოდი, ყველა, მოხუცი თუ ახალგაზრდა ალრიკეუთი რომ პაკიდა გონებაში და ყველას თითთ დაცემინებასა და ჩაბეეულებას ითვლიდა, იენებ ვინმეს დრო მოდილო. გაეეედე და არც დაადოვნა, ეგ ბიეი სადა იყოფა, რა ხანია არ დამინახავს ფლის სინათლეზეო. მშობლებიკ გიგეები ეკეადენ ნაყენი ბოლო ნვეთამდეე შესეკა; საფეთქლები დაიზოლა, თითქოს უნდოდა ჩაკანგული ჭანჭიკები ამეშუბეკინა მოგონებების კინოფირიგით ასაკიმეციმებელად, ჩემთვის ჯერ კიდევ უცნობი იათოს დაცარიელებული ქოხის კედლებიგით ჩაბნელეფულ ანმოფნი. თეთრ ბინდში ფაფერ-ფაფერ ფიალა ბადამეეესო ჩაბნელეფული ანმოფნი. ალბათ ეარ ეეეეეა, ეიფერ ეა? - გაეკვირეკ. ეაეეეეეა ეარ ეეეეეა, ეიფერ ეა? -

(დასასრული, იხ. „ლს" №14-16)

1979 წლის 23 ნოემბრის ირაკლი აბაშიძეს 70 წელი უსრულდებოდა. მიკოლა ბაკანი მის ოფიციალურ სამაგალთ სტუმრად უნდა ყოფილიყო, მაგრამ შერეულელი ჯანმრთელობის გამო თბილისში გაფრენაზე ფიქრიც ზედმეტი გამოდგა.

როცა ბატონმა მიკოლამ გიიგო, რომ თბილისში მეც ვიყავი მონვეული, მთხოვა, „ზედაზენზე ასელა" მეთარგმნა. მე ეს თხოვნა სიამოვნებით შევასრულე და უფრო მეტიც, როგორც ავტორის თავისებური მილოცვა, თბილისის ფილარმონიაში ირაკლი აბაშიძის საიუბილეო სალამაზე ნაგიკითხე კიდეც.

ცნობილია, რომ ბეგორი, როგორი სახელგანთქმულიც არ უნდა იყოს იგი, ყოველთვის მღელვარებით ელოდება ნიგნის სასიგნალო ცალს. მიკოლა ბაკანმა თავის სიცოცხლეში ასზე მეტი ნიგნი გამოსცა და ასეთ სულიერ მღელვარებას თითქოს უნდა შესჩვეოდა, მაგრამ თბილისიდან გამოგზავნილმა ბანდეროლამ, რომელშიც მისი ლექსების კრებული „ბაზა" იდო (შემდგენელი და ნინასიტყვაობის ავტორი პროფესორი ოთარ ბაქანიძე), იგი ააფორიაქა.

პოეტმა საავადყოფოდან დამორეკა: თქვენი თანამემამულეებისაგან უძვირფასესი საჩუქარი მიიღე - საკუთარი „რიუელი!" უკვე ალარც ავადა ვარ, ალარც რამე მტკივა, ხვალვე ვენერები ალეგინე, უკეთეს წამალს ვიღა მოსვამენო. (მიკოლა ბაკანი ხშირად ოცებად ითვლიდა ასეთ საჩუქრებს. ან, კიდევ ერთი დასტური ამისა: „ძალიან გაგიხარე, როცა თბილისიდან ჩემი ლექსების ქართული გამოცემა მიიღე. შენ ხომ სიტყვაც არ ითქვამს, ნიგნი ესოესა იქნებაო, ამიტომაც გამოგიგზავნ ნამდვილი სიურპრიზი, რამაც მოიულიფინა სიხარული მოგიტანა" (წერილიდან სიმონ ჩიქოვანისადმი, 1957 წლის 31 მარტი).

რამდენიმე დღის შემდეგ პოეტს უარაინულ საბჭოთა ენციკლოპედიაში მივაკითხე. მან მაგიდაზე დამიდო „ბერანში" გამოცემული მოზრდილი ტომი, რომლის ფურცვლასაც მოუთმენელად შეეუფლები, რადგან ვიცოდი, რომ შიგ ჩემი თარგმანებიც უნდა ყოფილიყო დაბეჭდილი. ბაკანი კი ამასობაში „ჩიეიის" მოაყვა: რა ფუფო ჩემს ქართველ მეგობრებს, რომლებიც განუწყვეტელივ მანგიფრებენ და უხეირნულ მადგომარეობაში მაყენებენ... ასეთი ყურადღება მე ნამდვილად არ დამიმსახურებია... იმ დღეს ბაკანის კაბინეტში ჩვეულებრივზე ზედ ხანს დავყოვნდი. მისიივე თხოვნით ეუკითხავდი ს. ჩიქოვანს, ბ. ბორცხულაკაეს, ე. გაფრინდაშვილს, ი. მოსაშვილს, ვ. ნიშნიანიძის, ო. ქოდალის, ჯ. ჩარკვიანისა და სხვათა თარგმანებს. ბაკანი ჩადენერებული იყდდა და მოსმენდდა. ხანდახან თვალს შეავლებდით ხოლმე მის მყმბერეარე სახეს, რომელზეც მეღელვარება ალბეჭდვოდა: მან იცოდა, რომ ყოველივე ეკი-რნფალი, რაც საქართველოსთან იყო დაკავშირებული, არასოდეს განმეორდებოდა. ლად ეგრძოდა სენს და განაგრძობდა მუშაობას.

ფამილტენისგან კიევის განთავისუფლების მეორეწოლეკ წლისთავზე უარაინის ტელევიზორან მიკოლა ბაკანის ლექსთა ციკლის „კოლეური ტბოფდების" მინეფდეთ" გადაცემა მოამზეო. მაგრამ პირველად ეზიზე ხელჯოოს დაყოფდნობილი ბატონი მიკოლა. იგი ნელი, დაღლილი ნაბიჯებით მოფეგებოდ ნაბლეკის ხეივანს, ხოლო კაფრს მიღმა ისმოდა მისი სეედიანი, ყრუ ხმა.

სულ მალე უარაინის მნერალთა კავშირის

რაულ ჩილაჩავა

როგორც პოემის ორი შაირი

მიკოლა ბაკანის დაბადების 120 წლისთავის აღსანიშნავად

წრე ჩქარა და ულმობლად იკვრებოდა.

პირად საუბრებში მჩქმალიელი ეს გრძნობა სულ უფრო ხშირად ფონადან წერილებში, რომელსაც იგი თბილისში თავის ნაცნობ-მეგობრებს უგზავნდა. მასში ჩაქსოფილია ულმობელი სინანდგელით გამოწვეული სევდა და ამავე დროს გუფურფფელი სიხარული იმის გამო, რომ ბეგმა საქართველოს ბეგრ გამოჩენილ ადამიანთან ურთიერთობა აოგუნა წოლად.

„ეეფფხაკყაოსანსა" და „დავითიანის" თარგმანისას, ქართველ ავტორთა ანთლოგიისა და ცალკეული კრებულების მიმზადებისას ბაკანი ბეგრს ფიქრობდა ჩვენი მოგალესაეკუნოვანი პოეზიის ფენომენზე, იყო დამოუკიდებელი და ორიგინალურიო თავის დკვირვებებსა და შეფასებებში. ეკრთულ თვებზე დაწერილი მისი ლტერატურისმეცოდნეობითი სტატიები ალბეფდილია კონკრეტული მასალის საფუძველზინი ცოდნით.

„სეედის" და „სეედების" სიკეფლისა ვინ არ მოიელის წამისაგან", - წერს ბაოთა რუსთაველი და ვის, თუ არა მის უბადლეფ მთარგმნელს, უნდა სეეფლნოდა ეს ფემმარტება. და ისიც ელოდა, ოღონდ ეკეკალურად, უმიშრად. თავისი ლტერატურეული თაობიდან თითქმის მარტოდ დარჩენილი რაინდეფ-ბეგეფმზე შეეხედით ერთმანეთს. მეცხოდა, თუ როგორ უხდიდა იგი მადლობას ლეონიდ პრონაკოფს რომან ოკანინეკეს მისი ნიგნისთვის „მეოთხე განზომილება"; აკი მასში სიფაბარა მეერნეკოს მეგობარ მიკოლა გულაკზე, „ეეფფხაკყაოსნის" ერთერთ პირველ მკვლევეარსა და მთარგმნელზე.

ალბათ, ისიც სიმპოლურია, რომ ბოლო ნიგნი, რომელიც მიკოლა ბაკანის სიცოცხლეში გამოიცა, „ეეფფხაკყაოსნის" მისეეული თარგმანი იყო.

ათი დღის შემდეგ, 1983 წლის 23 ნოემბერს უარაინის მინისტრთა საბჭოს კლუბში, სადაც პლენუმი ჩატარდა, დედიკაცები თავის გამოენილ პოეტს ეთხოვებოდა. იდგა ნაადრეეი ზამთარი, მთელი დღე ხეკრიელდა თოვდა და თოვდა. ხალხი კი უნყვეტ ნაკადად მოდიოდა, მოაქონდათ გვირგვინები, ძახვეული კონები და მდუმარედ ალაგებდნენ კუბოსთან. ირგვლივ ოფერებოდა მოკაშკაშა და ბოლეხის უკვდავი მუსიკა, რომელიც მკერდს ენის აუნერელი სევდით მისერავდა.

ზორეულ უარაინაში მე დაგკარგე არა მარტო უფროსი მეგობარი, არამედ საკარნეველის ნანილეკ, რომელსაც საკუთარ გულში დაკმტარებდა მიკოლა ბაკანი. ბაგრამ აქ განა სიტყვები უმეელის რაშესა!

P.S. არასოდეს დავიიწყებ იმ ვარდვნის სურნელეებას, სადაც ტბილისი დისერტაციის დაცვაზე მეეგზეთ ზამთარში რომ გამიმიგზავნა ქალაქიდან ნინა ბაკანმა. მან თქვა, რომ დისერტაცია „ეეფფხაკყაოსნისა" და „დავითიანისა" უარაინულ თარგმანებს ეძღვნებოდა, ამიტომ მისთვის ჩვეულ არისტკრატიულ ხმა სარეველზე მიკაკუნეთ მაგ არ ფილალა.

მიკოლა ბაკანი მეუღლესთან ერთად.

სამწუხაროდ, სულ მალე კიევის კრემატორიუმის ცივ და პირქუფ თაღებქვეშ უკვე მე დაგალაგე სისხლისფერი ვარდები მის კუბოზე, რომელიც ჩემს თვალნინ ჩანთქვა ცეცხლოვან მნინქვეშეში, რათა იქიდან ერთ მუეა ფერფლად დაბრუნებულიყო ბაკაოვის სასაფლაოზე.

განმეორდა სიმონ ჩიქოვანისა და მარიკა ელიოვას ამაღლებული ისტორია, რომელზეც მიკოლა ბაკანი ერთგვარი შურთიაკე ეი წერდა. ამიერიდან მის საფლაზე ამოსული ყვავილებშეიც იკონენიტს სიცოცხლის ბოლოსდან ლამაზი, ამაფი და უხერხული ვერმანული პრინცესის, ნინა ფალეკრის ალეოლნმობილი და მოსიყვარული ეული.

ქართველი ბიბლიოთეკა

მიკოლა ბაკანი

თმოგვის ბაზა

მარიკა ჩიქოვანს

ლონეგინდილებს გვაბრმავებდა თანდათან ოფლის ზღაბე ნაფერი, დაეიანცეეი მორეთში ცქერით.
და, ჰა, გამოწნდა თმოგვის ბინის ყვითელი ჭორფელი და ბილიკებზე დალაქილი ბებერი მტკერი.

სამკუთხა კლდეში, ჯრიზმის მსგავსი ტინები სალი,
ზედ ზიგზაგოვან ნაპრალების ქმელები ხშირი,
მთების დაკბილულ კრისტალებზე თუადლის ალი,
მისი ირიბი ელვარები, შმრალი და მწირი.

არსაით ჩქანი, ოფენ ჩრდილი დაალილ ვ ბზა-ზარის,
ვით ნაზი ბგერა, მოიარნეკა, მოცურავს ნელა
და დედამინის მდუმარება ძველი, ამარი,
განგაშის გრძნობით, მღელვარებით აღგვავსებს ყველას.

ქრაჭუნებს მტვერი. ყრუდ ხრაშუნებს ფეხებქქვეშ მოლი
და ელვასავით დაკალკნელი კრთიან გველები.
სიცხით დაშაშრულ ქვებს ფა ლოდებს გადასდიო ბოლი,
მოდის ხორშაკი, როგორც ფამი, სვენებ-სვენებით.

თითბრისფერ ხეაგხთ ავსებულა პირთამდე არე,
თითქოს სიცხისაგან ხსნა და შეელა არსაით არი.
ასე გაეხსნა ბგზაფრს ჩამოსულს ეცნობი მხარე,
ნნინდა კარიბმე - მარადიულ ეპოსის კარი.

აქ მკაცრად, ძუნნად, მოზომილად გვამცნობს
თქმულებას,
ვით თესდა შიშმილს, სიკედილს, ძრწოლას მსაგრალი
ხელი, -
მარადისობა, შორიახლო რომ გვეგულება,
რომელის დანაბეა და მოსმენა არ არის ძნელი.

ხეობა თვალწინ ეიწროვდება. ქარბუქის დარად
ტრიალ-ბრიალით მიიწევენ ბორცვები მაღლა.
უკიდეგანო, უზმი მხარეს შეკრნა შარა
და მის სიღრმეში იძირება თანდათან ანლა.

ამ უცხო დასტურს შეკრწნეუბულ სპის თავდადების,
ამ შიშველ თალეებს, ამ ნანგრევებს, რომ გაგგანეებ,
მიეჩერებიგარო ჩვენ, ცოცხლები და ანზატები.

ვერც საფლავებში ჩატკეპნილი ბილიკის ქვიშა,
ვერც გზა გოროზი გადადგეიმილის სამყაროს, ვერა,
და, ეჰი იმათ, გარდეუალი სიკედილის ნიშანს
ვინც უკუნისად მიიჯაჭვა უძრავი მზერა.

მაშ, ეთქვათ დიდება მღელვარებით შეაყრობილ
კაცთა,
რომლებმაც გულში სიძალუმე გულუხვად ჰგუბეს
და გამოსტაცეს სიხაროული ნათელი განსცდა
არა სიკედილის, უკვდავების იდუმალ უფეს!

ვიბრუნე პირი. გზის დასასრულს ვერ სწედება თვალი,
გრძელდება კლანავდა იწროებში ხრეშის ცისქვეში,
რომელზეც თითქოს იბურცება ვიღაცის ვაალი,
მინ ჩაჭდეული ან გარდასულ წელთა სიმძიმისი.

და მე ვნერდები მოსახვევთან ანაზდეულად -
ფეხქვეშ ბილიკმა, როგორც ჩიტმა, შეხეკეტა ფრენა.
მნეხრის ბაკმიან კამაფილნე კაცის სხეულად,
ეხედავ, უეცრად გადაიქცა ანრდილი ზენა.

ის მოგზაური უსასრულო სივრცეს საკუთარს,
მიაპობს, რათა ასწლეულნი ჯიქერ ბაეელის,
მიესათუოს ყოველ სახლს და ყოველ საყუდარს,
სულდგმულნი სულდგმულის მეგობრობა გაუნაწილოს.

თმოგვის ზიმზიმი. მცხუნვარ სხივთა დათავავება.
უნაყოფობა გახუნებულ ქედების რიგის.
და მაშინ ცხადად შევიცანით ეს არის იგი,
ვინც ერთადერთმა მოიპოვა ამ უკვდავება.

და მაშინ მიეხვიდნი: უხვად ალერქვეს კლდეებს
შეფენილ
ჩაუქრობ ნათელს ის, ვისთვისაც არასდროს ბნელა,
რომ შეგეხვდა დროოს და სიკედილის დამმარცხებელი
მესხი მელექსე, რუსთაველად რომ ვიცნობთ ყველა.

უარაინულიდან თარგმნა
რაულ ჩილაჩავამ

თამარ ბარბაქაძე

ქართული პოეზიის თეოდორ დე ბანვილი

შალვა კარმელის ლექსი

ეთში გარითმვის სისტემა ჯვარედინია: აბაბ, მეორე, 7-ტაეიან მონაკვეთში სრულიად ორგიბანალურია რითმითა ხასიათიმა: ababab. მომდევნო კატრენი ჩვეულებრივი, ჯვარედინი რითმთი არის დაბერილი, მაგრამ სამგიგეროდ, ტეტეროსილაბური (12 : 11) სტროფის თავისუფალი ბგერერერი ია იქვევს ეურადღებას:

ფრენები. ფლეიტა. ფეიზოული —
ვისია?
თაფლია ვეელური და ღეენო — თქვენი...
ეეოო... ეეოო... ეს დიონისია,
მთვრალი და უსინრცხეო ყველაზე
თქვენში.

შემდეგ კალკე ტყდება სტრიქონები:

მეერიან ღმერთები 3/3
ცხრა მზედ და ორ ცად, 3/2
ნეტავ მომცა ახალ ფრთები
არნნეის, 4/4/3
რომ გავთელო მე უსაზღვარო მანძილეი,
ჩემი სული მოშაირე არ ნოვის,
სამიჯნურო ფროს არ იციის მან ძალი!
ეს, მიჯნურო, რა ღამეა, რა ღამე ...
მოდი, გიყავ სიყვარულის მონა მე...
ყველი ხარობს ფა ვიტანეეო რაღა
მე?! —
მჭკნარი ბული ციურ ცრემლით მონამე.

ნეტარ მზეზე არ ჭალოს ჯაეიოენებოოთ,
მიზეიმე სული იმით ია მე...
ერთი ნუნა მისთვის ბაეიოკეეთ,
მზისა დარო — ვარდი შენ და ია მე!..

შალვა კარმელი ხშირად ცდილობს, სასიმღერო მელოდიას დაუმორჩილოს თავი ლექსის მეგრო და ინტონაცია, ამიტომაც ასეთ ლექსებში ზოგჯერ რითმაც მრავალფაზოვანია და მეთაოსეტეული, ზოგჯერ კი გაფრითმავი რრება სარითმო ცალები. ამ თვალსაზრისით დაეკავერდით მალე კარმელის ერთ უცნაურ ლექსს, რომელსაც „დიფირამბი ჰეტერას" ეწოდა. ერთი ბუნებეთი, ეს ლექსი ვერლინარ ზეგავს დაატეხილ სტროფოებითა და ალაგ-ალაგ ქეტეროსილაბური და გაურითმავი სტროფული მონაკვეთებით:

ეგ შენი სხეული 3/3
დითირამბს ელოდა, 3/3
როგორც ქალს ავხორცს, ბაშმი,
ბარემი. 5/6
ენებით სიცხეული 2/4
ხარ სამეგრეელოდან 1/5
მენადებს გაისვენ ცის
მემოგარნი 3/3//1/5

როგორც ეზეფავთ, ძნელად, მაგრამ ამ სტროფულ მონაკვეთში 6-მარცვლიანი, ანონანსური რითმა იკოიბება: დითირამბს ელოდა — ხარ სამეგრეელოდან; ბაშმი, ბარეეი — ცის მემოგარნი, ხოლო ეტერროსილაბურ სტროფში ირითმებეთს ეეეთ ჯვარედინა: 12-მარცვლიანი (33/33) და თერთმეტმარცვლიანი (24/33)/15. თუ პირველი მონაკვეთ

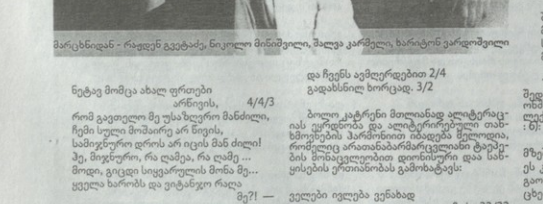

მარცხნიდან - რაფფენ გეეეგანაძე, ნიკოლო მინაშვილი, შალვა კარმელი, ხარატონ ეარდოშვილი

და ჩვენს ავმეეერდებით 2/4
გადაახსნილ ხორცადა. 3/2

ბოლო კატრენი მთლიანად ალტერაციას ეერფდობა და ალიტერირებული თანხმოვნების პარმონიით ხასიათი ბელოდა, რომელიც არითმანაბარმარცვლიანი ტალვეეის მონაკვეთებთან დეფინიციო და სანყისების ერთიანობას გამოხატავს:

ვეელები ივლება ვენანად
ეაზის, 33/32
შავყელა ყვავილი დავეყრისეთ
სხეაფრად, 33/32
შეშლილი ვეშეპენთ ფიოოუნ
ფაზოის 33/32
და ტანეეს ტაალეები ტეხავენ
მძაფრად. 33/32

კიდევ ერთი უცხო პარმონია ეეკვეეს ეეეერადღებას შალვა კარმელის „ბაბილონში". მისი ლექსი „ სალორნაკო ბელოდა" 1918 წელს არის დაწერილი. პირველსავე კატრენში გაიხმიანება ხუთმარცვლიანი, ფედგენელი, ეგზოტიკური რითმა:

ქარვის ფოთლები გამხდარა ენებით,
ტრიალით წყდება ხის ენნნერობს
ისრულად ცაში, გრძელ ქარავნებით,
გაოკარავთ გეზი მზისკენ წერობს.

გავიხსენეთ გალაკტიონის ცნობილი ლექსი „ყანები", რომელიც დაწერილია 1925 წელს:

სიმღერა სულით ემშვიდობება
გადამწყრე

ფეტკენაგვიის სერია ერთისაგან ერთ-ბა-მიგზავნილია ჩვენამდე, ნაწილ-ნაწილ ვაგზავნიდი, შემდეგ ჩასწორებული უკან შემოგიდიოდა დაბრკოლების გამოქმ. ერთ დღეს ცალ მორიგიმ მაცნობა, ფიოტკენორთან ფხვინ ნაგიყავანო ანი ქმი ხელსაწერიგა ნამოიღეო. ვიხეროიოდეთ. ვფიორნიდეო, რომ გაგზა-ნაშემოგზავნის ამბავი ფიგიდა და საცვეფილ ურს ველოდი. ბოლოს და ბოლოს, პატარაბი ეიყავი. კაბინეტში მაკაცრი გარეგნობის ქალ-ბატონი დამხვდა, მანინაა, რომ საკარძალეთი ჩავსულფარიყავი. ტელეფონზე საბრონდა. გამომეცდა ფა ისეც მანიმაა, რეკეფილი ბა-ბატონ ფეფინენო. თან მლიდა, ფუოოკეფილ ხელსაწერეს, თან ტელეფოონზე გამაგიძონ-ბდა საუბარს. მერე ნაონაში შეკრა და ნანერს დაავკარიდა. ადგილზე გაეეფილ, მოეულოდნელად ტელეფოონი მაგიიდაზე დადო და სტრიოონის კიიიდა ხმამაღალა ნამოხეყო. ჩემ მიერ დანერილი ლეტყსს კოიოლეთ-ბაზე ისე ლამაზად, ისე დიდ-ფილეფილ, რომ თავადვე დავრჩი გაოცებული, ეს რა მაგარი რაშე დამიწერია-მეთქი. ალბათ შენიმაა, მოხუხ-ხული რომ ვუსმენდი და კიდევ რამდენიმე ნაიკითხა. კაბინეტში არსებული უარყოფილი ენერგიები გაერა. პოეზიის ფოხზე ირგვლივ მმოფიდეფ, უფორო გაგიოიეფ. ხელოვ-ნების ფუდი ქმნილებების კოლექციაა ამენი. ყველაფერი პატარაბო ქალების ხელით იყო შექმნილი და ასლა უფორო ვირჩევენ, რომ ეს ქალბაბანი ყველას უყვარაფა.

საათალის ზეიმიდან ამომეეფა, შემეშინდა, ჩემი ფიერნიკა არ ნაიკითხოს-მეთქი და ფიერნი შემეყოლეფ. მისადამი ფუზონი მოხინა-ბის გრძნობა დამეუფალა. რაღაც ისეთი ჩანდა, რაც დადებეთი ემოციებს აღძიძრავდა.

– შენ ძალიან ლამაზად ნერ, – პირველად ეს სიტყვები მოთხრა, – რაც გაგზავნეს, ისიც ძალიან მოგწონს. ეს ადგილი ნიჭით დაჯილდოებულები ხალხის ნარმოსარნენად ერთ-ერთი იდეალური ეარსებენა.

– ალბათ მარილი ირძანდენით. აქ ფრო მარილაა ბეერია. – მოწყენილი ხმა მქონდა, უმალ მიმიხეკა.

– რაც უკეე მოხდა, იმაზე კაკარ ლერს ნერავეთ.ა. ეკადეკ, ეს ერთ ნაყოფიერად გამოიყენეთ. ბასსოფეკ, ლეტერს რომ ამ ასკარშეფილ, უბრალოდ მოკალეფეკ, რაგან ხელი ჩაგაკეთი და აქ მოგიფადა. უნდა რაალაკებენ დაგაფიერსოს. ცინე ამიშელეს ადამიანებს, როგორო ადამიანი ხარ სინაამეფილეფ, აქ გამოჩნდება. ჩემმა ანალეამა... – მის მომართვას არ ეიყავი მოლეფილი და უნდებერად გამეკლა. მასაც ესიამოვნა, რომ ნათელამი დაეფიქსირე და გამბარაბა – მე ბა-ტიმრის თქმა არ მიყვარს... მოყლეფ, ჩემმა ქალეამა ისეთი ნიჭი გამოაცოცხეს, მანამდე ნარმოდგენაც რომ არ ქქონდათ. ან, შენ ნე-ოა ბიგაარს, ეს ხომ ძალიან კარგია? ერთ მსჯაფრდებულოს მიერ დანერილი პიესა რუსთაველის თეატრშიც კი დადეგი...

– ალერეფილეთ დაფრრა, როგა დეტალეთ ბიიმმო, ამას ისეთი ხმამაღალი ამბობდა, მიეჭედი, რომ მაბალისაბენა. ნარმოდგენაც ციხის ეკალეკს ინთ ამენენეფილი ხიდი. ფუნ-დამენტი ნთმ უკეე ჩაყოლი იყო? ჩვენ, ქალ-ეეს, რომლებიც ფრონმთი მოენეყფილი საზო-გადოებას, ხმა უნდა მიგაკენდეთნი, რომ, მოე-ნედადად შეეცდინებია, ამ საზოგადოების ლიტეეეულ წეერბაგდა ვრჩებოდით.

– პიესის დაწერა ხომ არ ეიცდიდ? – ერეკ ეკამანეეეეტანიც ვა ვიფერ გოზეტა ჩაეერ-თეეებოდა, ეხმ ლაგაბინ ანეყეეტა.

– კი, დაწერილი მაქვს. – ეიგრძენი, აენიოლდი.

– რაზეა? – იმდენად დიდი დაინტერესება ბეეკამნრნე მის თეკოლებნი, რომ მიეხედი, რაკაც ისეთი ეფექტ მეოქეკ – ლეკოაბრიი და დამაინტრიგეეეეკეთ.

– ანგელოზებეზე და პატიმარ ქალზე. – ნერწყვი ბმაუერით გადავყლაკე.

– მარილა? – სახე გაუნათდა, – რა ჰქენი პიესას?

ნარმოდგენა არ მქონდა, საიდან დამეცდა.

– «ციხის თაგზე ანგელოზები დაფრინავენ.»

– ძალიან კარგი. ხვალ კორპუსში ჩამოვალ და ნამრეში მომანოდეთ.

– კარგი.

კაბინეტიდან გაფრენილი გამოვედი. მთელი ლამე ეფერნი, ჩემდა გასაოცარად, პიესა გამეჩიკეფა. ახლა ის იყო სარნენტენი, რო-გორ შეშფოთებულხარ. ოფლეა ამაზე ფიკრ ლეკალეფი, რაგდან უნეტერი ტკეფილი სიმარნალეკეფ ეაქეკი, ხმა უკეე ჩემთვის მეორეხარისხოვანი იყო. დილით ნამრიან მორიგეს ჩაგაბარე და პასუხს დაველოდე. ძალიან მინერდა მეიღთან ურთიერთობის და ტელეფონით სარეკლობის ლიმბარტრეკენ ეფიდან ნარმოდგენილ ეფიდან ჩამეფინა, რომ მის ელაპარაკა, მისი ტატანი მოშეს-მინა და ამაზეს პირეკეი, რაც ეეკეკეი, ბაეშეს „ბამაო ჩეკეი...“ ვასნაეკეკ. ალბათ დაინ-ეალა, გამეფდებეთ ერთსა და იმავეს ჩოგ ეთხოვეკ. როგორც კი ფდეფოეკეკ, ეკეკ ეეკეკ ალეფილ ალეფილ. ეკეკეეეს ეეკეკ ეეკეკ ეეკეკ

პური ჩვენი არ სოფისა არს ოფისა

ფრაგიის (Phrygia) სამეფო ძველი წელთაღრიცხვის 1200 წლიდან იღება სათავეს. ეს იყო ბერძნებისათვის ცნობილი ნინა აზიის პირველი „ანაზნური" უძლიერესი სამეფო დედაქალაქით კელენაში – თანამედროვე დინარი. შემდეგ ქეკენის ცენტრი გორდიონში გადავიდა. IV საუკუნეში ბალკნეშოფი მეფის გარეშე დარჩა. ორაკულების ჩრეკით, მათ მეფედ აირჩიეს ზეუსის ტაძრისაკენ მიმავალი პირველი შემხვედრი მინათმოქმედი ორთოგალათი, სახელად გორდი. გამეფებისთანავე მან ქალაქის ცენტალელში ჩადგა ორთვალია, რომლის რელიეფი ისევი ვნახეთ მიაბა უღელს ბინდის ხის ტერმისგან დამზადებული ღუდგილი, რომ ვერავინ ხსნიდა.

ძველი ნელთაღრიცხვით 334 წელს ფრიგიას ალექსანდრე მაკედონელი ეწვია. აქ მან ნახა საგოდელთაგან ცნობილი ძოძეის ლაფანით შეკრული ორთვალის კვანძი და მოისმინა ორაკულების ნინასწარმეტყველება, რომ „ამ კვანძის გამხსნელი მთელი აზიის მპრძანებელი გახდებოდა". მხედარმთავარმა იგი ვერ გახსნა და უბრალოდ დაშნით გაჭრა. ამის შემხედვარე ქუოუმებმა დაასკვნეს: „ის მსოფლიოს დაიპყრობს, მაგრამ არა დიპლომატიით, არამედ ხმლით". არის სხვა ვერსიაც: არისტოტელეს კანაფრიელის გადმოცემით, მაკედონელმა ხელნას გამოაძრო კაკი, რომელიც უღელს ამაგრებდა და ამოიგდო ორთვალას უღელი მოაშორა.

როგორ დამკვიდრდა ჩვენში ვაზის ყურძენ? იგი ხომ ფრიგიის მეზობლად მდებარე კაპადოკიიდან მოგვიელია ნმინდა ნინოს მეი თავისი ძმებით მეკრა მცხეთაში. ანუ კვანძის ისტორიად საქართველოში გადმონაცვლა ჩვენი ნელთაღრიცხვის 337 წელს, რაც ბასოოლეტერ სიმეტრიაშია ზუმოთაღნიშნული ეპიზოდთან ქრისტეესმობის მიმართ.

მოცემეულ გარემოებას მახეალი მზერა ადგილად შეამჩნევს სეტტიცხოვლის დეკორში. დასაკვეთი ფასადი სიმეტრიულად არის დაყოფილი ვაზის ფოთლებითა და მგმკენნილი ბორთული კოლონნთა დამაგვირგვინებელი ფოთლებით. თაღის თავზე ჩადგმულ ნვეტტარში მოთავსებულია მეორეგ მოსცლის კომპოზიცია: ცენტრშია ქრისტტა. ხოლო ბეგრდებზე ანგელოზები – ერთი დოქით, მეორე კი მრგვალი სანთით. უნდა დავასკვნათ, რომ აქ ზარბუის სკენა ეკეკრისტტულად გამოხატვაცა ღვინოია და ეუარით – ქრისტტეს სხეულითა და სისხლით.

სოფლის მეურნეობის ამ ორი ეუკტუურის ურთიერთმიმართება რეტოსორმა ოთარ ანეკსიაქვ ნათლად ასახა ფილმში „ანარეკლი" 1974 წელს.

ვაზი ჩვენში მოგალი ათასწლეული წლის ისტორიის ითვლის. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მიერ 1960 წელს გამოცემულ „საქართველოს ამპელოგრაფია"-ში ვაზის ფოთლებიანი 730 ვაზის ჯიში, საიდასაც 262 საკუთარივ ქართველია.

ამიტომ უკრაინა რამდენიმე ამზადი ხორცლის თემასაც დაეთმის.

ხორცლის თავთავები ან ძნები – მარცვლეულთა ღმერთების ატრიბუტიკას წარმოადგენენ. ოფროს თავთავები განასახიერებენ უკიდეგანო სიცოცხლი კაპკაპა მზისა და ქალწული ფედაძინის შეუღლ ბის შედეგს.

მეესაკეკეთან და ამერიკელ ინდიელებში ბერის მარცვლის კონი ზზის ქმრის, ხალხებისა და საქართველ ერთობლ0ობის ნიშნეს. ალორძინენის ხანაში თავთავებიდ ,ქალწეული მარიანის კაბას ამშეკენებდნენ. ბერძნულ-რომაულ ტრადიციებში მარცვლეული დემეტრის ემბლემაა. მას არტემიდას ღვთიებას სწორავდნენ. ეგვიპტეში თავთავი ისიდას ბანუოოფელი ატრიბუტი. შუმერულ-სემიტურ ტრადიციებში მარცვლეული კიბელას ეძღვნება. ფილიპინელებთან თავთავის ღმერთად დაგონს მიჩნეულენენ. სლავებში საკორნნონო რიტუალის დროს ნეფე-პატარძალის სახლის კარიბეჭესთან მარცვლეულს აყრიან. მარცვალი იმქმეკენორო სამყაროს ემბლემადაც გამოსახატვილია ჩინეთში, ძველ რომში, სპარსეთში, ეგვიპტეში და ახლო აღმოსავლეთში. ვერეხლის საუკუნის სამმოლოდ ქცეული ძნა – თანმხმობის ნიშანია.

იესო ამბობს: თუ მარცვალი მიწაში არ მოკვდა და მხოლოდ მარცვალად დარჩება, ხოლო თუ მიწაში მოკვდა მისგან თავთავი ნარმოიქმნება (იოანე 12, 24).

საქართველოში ოფლიგანეგე საქეიფოს სუფრის მსეელეთას პურმარილი ენოდება.

განეიფილთო რა სახე მიიღო „გორდიანნონის" სუფლერმა ხიდმა ჩვენს ანმოოში.

XX საუკუნეში ხელოვნების ავანგარდის მეფრლთაბა სიერაელისტებმა ითავეს. მათი სანფაში მეფდელობები ემყარებოდა სურეფილ, ზეეერთეერნიათ ცხოვრებიდან გამრიყული სიცოცხლისეულ მიმპაალთან. ეს იყო სიურეალიზმის ფილოსოფიის ამსაღეკეულთან ამალეკეულენენ მატერიალიზმსა და იდეალიზმზე. მათ სურდათ გაეერკოთ გონების ნედლეული ბარელი და შემეშედეგნენ ნყარის ზეგანზმოლოგიას ქვეცნობიერი სფეროოთი აღმმპვეხდნენ (სიზმარი, ჰალუცინაცია, ინსტინქტი და ასე შემდეგ).

სიურეალიზმის დაფუძნებიის თარიღად მიჩნეულია 1916 წლის 14 ივლისი. „დადა" დაარსდა 1916 წლის გაზაფხულზე „კაბარე ვოლტერში". თვით კაბარე დაარსდა 1916 წლის 1 თებერვალს. 1917 წლის კი იქვე ჩაეყარა საფუძველი ფურნალ „დადას". მეორე სამახსოვრო თარიღად მიჩნეულია 1917 წლის 24 ივნისი, როდესაც დაიდგა პიესა „ტრეზიის მკერდი". ასე დამკვიდრდა მცნება „სიურეალიზმი" — „ზერეალიზმი" („სურ"– ფრანგულად „ზე"). 1919 წელს ფურნალ „ლიტერატურის" დადფუნენებმ გააბიერთა დადაიზმის ლიტერის ბეეიკარიდან პარიზში (ტრნენელის ქ №15) გადასაცვლება თავიის პრესით, პროგრამით და განსაკუთრებული კეკლეთილი ცენტრით.

პირველ სამოოგრამში მანიფესტში, რომელიც გამოქვეყნდა 1925 წლის 27 იანვარს იყო განცხადებული: „ჩვენ არ გვაქვს საერთო ლიტერატურასთან, სიურეალიზმი არ არის პოეზიის მეტამფიზიკა. იგი სულის ტოტალური განთავისუფლების საშუალებაა".

მოუსადაგეს რა სიმბოლოგებმა ხმოვანი ფერს, პარეეულად შეგზეეულად უნეოდნენ, თუ რა მოაჯვეებოდა ამსა: ჩამოაშორეს სიტყვას თავის უმთავრესი მოვალეობა – მნიშვნელობა. განთავისუფლებელი „ეე" ინაკეულს სხეა განხმობილებში „ლეეე"—ს (ნატეარა, სიზმარი, ოცნება) სიბრტყეში. ორთოდოქსული სიურეალისტებისაგან განსხვავებით, მათმა კუბისტურმა დაჯგეფეულმა ზეერალურად ალიარეს არა შინაგანი სუბიექტივიზმი, არამედ ობიექტური ბარესამყაროს რეპროდუქციი აზრის ჩაურერეულად. შედეგად მოხდა განხეთქილება, რასაც მოაკვეა სიურეალიზმის შემოქმედებითი ცენტრის ამრეკის ეს ბანდა ეტაპებში ბეგანაცვლება. იქ ახლად დაარსებულმა ჟურნალმა სახელწოდებით „VVV" (სამმაგი გამარჯვება) ფურორი მოახდინა.

დადაიზმებს და სიურეალისტებს ძალზე უყვარდათ „სოფლიერი", ბანაურფილი თამაშები. ისინი სხდებოდნენ მაგიის ირგვლივ. ყოველივე მათგანი მეზობლისაგან დამალულად ნერდა ფურცელზე არსებობა სახელს (ფრანხ თემა) და გადასცემდა მარჯნნე. მიმდები არ ხახულთადდა დაწერილს და უმატებდა თავის მხრდან ზეგსართავის ან ბანსაზღვრებს. პირველი ამგვარი შედეგენილი ფრაზა იყო: „ნატეიი გვამი დალეეს ახალ ღვინოს". ეს ფრაზა იქცა სიურეალისტური თამაშების სახელწოდებად.

ზუსტადად ამ თამაშების შედეგმა განაპირობა ისეთი უდდიები განეის, როგორიც ქარიფული 38-ასინინშინანი ანნანინოოსა, დიამეტრალურად სანინააღმდეგო ირმნი მოქეცვა. ამ ეერიოენელ საყრეეულის ხელში ჩასაგდებად მეცნიერების კორიდეე ეეეე ეკავაბიშელი და მისი დარი მრავალი ქუმმარიტი მეცნიერი ნამეკანინ უმალლესი სასნავლებლებიდან დათხოვეს.

მივეგეთ დაკეგბის თანმიმდევრულად.

ილია ჭავეავაძე სიცოცხელეს გამოასალეს 1907 წლის 30 ავგისტს. ეკაკი წერეთელი გარდაიეეკვა 1915 წლის 8 თებერვალს. ვაჟა ფშაველა აღესრულა 1915 წლის 26 ივლისს. დაუმბოოთ ამ თარიღებს 38 წელი.

1945 წლის 28 აპრილ, 30 აპრილ და 6–9 აგვისტოს ერთიანად ბანაადგურდა ფაშიზმის სამი განმტკიცება: ბენიტო მუსოლინი იტალიაში, ადოლფ ჰიტლერი გერმანიაში და პიროსიმა–ნაგასაკი იაპონიაში შესაბამისად. 1953 წლის 5 მარტს გარდაიეეკვალა იოსებ სტალინი. 1953 წლის 26 ივლისს დაარსებრნეს (ოფიციალური ცნობით?) ლაფრენტი ბერია. როგორც ვხედავთ შედარებითი შედეგის ამპლიტუდა ჩამოთეალილ არ შეიძლება არ დაგვიფიქროს მესამე რაიხის ავიაციის მინისტრის, ჰერმან გერინგის გარეგნობაზე, რომელიც ქეშმარიტ ავბორეს პერმანენტულად დასცდილ მდგომარეობაში ამყოფებდა, მიეხედებით, რომ ხელოვნებაშს, ისევე როგორც სხეა „სარფიან დარგებს", მეგბაფორულად ოთ ვთქვა, ჩარღნ დაკეესნის მიერ „ოლიგერ ტვისტში" ასაბული „ამდაგოგი ფეეენი" შეხვეურნობს. ფასკეეა (ალსაბაა – „ავანგარდისტები იქაური თანამეგრძოლი", ეიისაც საერთო ნალვანნი მარტო მორიმეეა სურს „ხელოვნ ვანთავისუფლებისთვის" კი არა, ისკარიოტელთ 30 ვერცხლისთვის იბრძვის.

გავიხსენოთ ეპიზოდი, როდესაც გამაურჯვების პარადის დროს ნითელ მოედანზე გერმანულმა არმიამ დაყარა დროშები სკასტკეკს გამოსახულებები. ეს სიმბოლო ეკუთვნოდაა 1919 წელს დაარსებულ „ტოლეს საზოგადოებას". ხელო მომავალმა ფიურერმა ეკ მათგან მემკვიდრეობით გადაიბარა (ფურერ სწორად რომ ვთქვათ უბრალოდ ნაართეკ). იგი გამოსახულია სეტტიცხოოელში და ბალეკანნის ყურის მონასტერში. ჩვენში მომრეკვალებულ ფურეინან ამ სიმბოლოს „ბორეკლალ" ეწოდება.

მუსაკის ბიბლი ბანდა ალეურდობისა მის უხილეადობამდეც აარის. ჯოორჯ ბალანჩინის მოოკვნეობის შეფასებისას ითქვა, რომ მან „მუსიკა ხილეადად აქციათ". ყოველი მუსიკალური ნანარმოების ჩაწერა ხუთბაზოვან სანოტო ფურეცელზე ინეება ვიოლინისა და ბანის გასაალეებებით. ნარმოდგენილ მხატვრულ ნამუშევარში ქართული დამწერლობის ასონიშნების სახით გამოხატულია ორივე გასალეების თავსებადობა ერთ მუსიკალურ ნიმანში.

კონსტრუქციეი სამსტადალოოა. სანყის ფაზაში მასსტე გამოსახულია ვიოლინის გასალეები. როდესაც ნინა ჩარჩო კარებსებრნად ინსნება ოყოოყ ორ ნანილად: პირველ ჩარჩოში რჩება ძირითადი ლეერთ ზუამი გამმტკიცებთ, რაც მოხატულია ინეორეს ნუსხა–ხუცურ „ნ" „ანა"–ს, ხოლო ამ ბეგმარნენებულ ჩარჩოში გადადის ქვედა და ზედა ნანილებსის მემკარეთველ რკალი, რომელიც ან უკეე ანტიფორმის მოხაზულობიან ინეორეს ბმეერეული ანბანის ასონიშანს „ან"–ს. შემობრუნებულ ჩარჩოს ანლავს შიდა მესამე ჩარჩო, რომელიც ბრეკნეს პორიზონტალური ლერძის ირგვლივ. მისი 180°–ით მობრუნებისას „ან"–ის ასნერიენ ფორმა გვაძლევს ბანის გასალეებს სახეს, რომელიც თავის პარეანდელ მდგომარეობასან მიმართულბაში ინეურსალეთ.

ფადიდეთ სატრანსფერეოს ისტორიულ ფორმირებაში საუკუნენრიენ პულსაციის ერთგვარი პარიბეტეტულელი საშუალი ფიგურა ეკეეა ალსას ანბანეთი თარიღენი ბრამ ბეგმარეულ ბეკლეთ. აღნიშნეთი ისტორიული ეტაპებმის ამსაბეეთი თარიღენი ბეკეეა ალსას ანბანეთ დამოკვალებულია. ასე იბერიის სახელმნიფოს საფუძველი ფიგ ფარნავაზის დროს ჩაეყარა ჩვენ წელთაღრიცხვამდე სამი საუკუნით ადრე. ჩვენი წელთაღრიცხვის სამი საუკუნის თავზე ქვეყანამ ქრისტიანობა სახელმნიფოო რელიგიად მიიღო. კიდევ სამი საუკუნის შემდეგ დასრულდა ფარნავაზიანთა დინასტიის მრავალსაუუნოვანი მართველობის ეპოქა, რის ქვეკუთხედადაც იოგო მსეეთის ეკეარი. მომდევენთ სამი საუკუნის განმავლობაში საქართველოში ბაგრატოვანთა სამეფო ვეკარი მკვიდრდებოდა. ყოველივე ამან ამოკეეას კიდევ სამი საუკუნის თავზე 1200 წლისათვის მიაღწია, რასაც ისტორიოგრაფიაში „ოქროს ხანა" ეწოდება. მოცემეულ ისტორიულ ამპლიტუდურ სკალას თუ კიდევ უფრო ბანეკაზოვადადეთ, შეგვიძლია გადმოვსაბეთ ორი დიდი საფეეხური: თუ მეკენეს ეკე საუკუნის დამლეეს დაიდგა მცხეთის ჯვარი, ამ თარიღის გარონმაკეენენ ქართველთა ეროვნული ეკლესიის წარმორნმენენ ეპოქა. ამ ეპოქის ბეკლეთ ეროვნული ეკლესიის ეროვნ ეკეეა ალსაბეა

არქიტექტორი
ბერაკა ალსაბეა

ᲓᲘᲚᲐᲜ ᲓᲝᲗᲣᲐᲜᲘ

ᲛᲨᲠᲐᲒᲘ

ფდა, კენტებზე მიჩუხრუხებდა. მისტერ ოუენს ახრი დაებადა – აქ, ვეღის ბუჯეულში, პატარა, ერთსართულიან სახლს აეშენებენ, თან გარშემო ბალიც მეძენდა, კარგად ამსოფად გზა, რომლითაც ქარანი გორაკები გადმოიარა და აქამდე მოვიდა. ისევე გზით დაუბრუნდა სოფელსა და მისის ოუენის მეკობეებს. ერთსართულიანი სახლი მალევე ნამოქმედა მწვანე მინდორში. ბალისთვის მინა გაჭოქს და მეეანრეები დარგეს, გარშემო კი პატარა ლობე შემოადვლა, რათა ძროხებს ბოსტნეული არ გაეძოვთ.

ნლის დამდეგი იყო. უკვე ეკეთო ზაფხულისა და შემოდგომის. ბალში მეეანრეებს აყვავებდა მოესხოთ და ფაფქნობაც. სარეველებს უკვე ქიონლი მოსდებოდა. მისტერ ოუენი ისევ დაიხარა და ბალიკა გაიკეთა ფეხებზე. ბალიკა ბალიკა, ეს ფროსტ ბალიკა. ამ დროს ქარი გზის პირას ამოსულ ბალახებს ათავსებდა ფეხებზე პირებს წინასწარმეტყველეთ ალალდებდა. გულდასმით გლეჯდა გლეერტებს. მიმეფდებოდა ფესვებში, მინა ბრძოლა ეფლაგსებოდა. ამოთხრილი ბალახის ღრმულებში მნერები ფუფფუფუფდნენ, მაგრამ მის თითებში ერთმანეთის მიყოლებით ისე იხოცებოდნენ, რომ პატარა ფაკასაც არ ტოვებდნენ. მათი ხოცვით ფიინალა, სარეველების ბლეეულაგან ბოლ საერთოდ ქანცი გაუწყდა. ამოდიოდნენ ფესვები და უსარგებლო, ბნეანე თავები მინაზე თავდაყირა ეშვებოდნენ.

მისის ოუენს ცეცხლზე მოთუხთუხე სუპი მიეტოვებინა და გაფაციცებით მისჩერებოდა ბროლის ბურთს. ბურთი ჯერ ჩამუქდა, მერე კი მიგნით ცისარტყელა გაკრთა და სინათლის სხივებად აციმციმდა. ხან მზესავით გავარკაწრებოდა, ხან პოლარული ვარსკვლავივით დაუფფდა სიცივე. მისის ოუენს გაბრწყინებულთა ბურთო კბის ნაკეცებში მოეთავსებინა და სიცაცურეთი სავსე თვალებით შესცქეროდა. სიუზანზე ფენტერსენ დაყენებულშა ჩაის ფოთლებმა ფიფქივით უცნობის მოსვლა აუწყეს. აინტერესებდა: – აბა, ბროლის ბურთი რაღას მეტყვისო?

შიმეფდებოდნენ ფესვები და თითების ფაიფურისგან გაგებრუბული დაკალანილი ქიაყელები მზეზე ბრმად იგრიხებოდნენ. უეცრად ხეობის თითოეული კუთხე-კუნძეული ქარის ქროლამ, ფესვების გმინვამ და ქვესანელითი ბნელი ცის ქმინვამ მოიცვა. მარტო მანდრაგორამ კი არ იცის კიეილი, სხვა ამოძირკვული ფესვებიც თავთავიანთი ხმაზე მოთქვამენ. თითოეული ფანჯარიდან გასძახა ქმარს. მისტერ ოუენმა ფანჯარიდან ამოიხედა და სარეველების გლეჯა განაგრძო.

მაშინ იყო, ღარსი მისტერ დეიფიისი რომ დაიკარგა. ფილიდნესე არასნორი მიმართულებით ეელო, მერე კი ადგილ მთლად არეოდა ფაზ და ავალი. ახლა ჯარვლის გორაკის კიდეზე, ხის ქეეშ ჩამომჯდარიყო და ფფოთავდა. ქარი ხის ტოტებს ძლიერად არხეევდა, ბის ფეერხითი კი ვეეებრიელთა მიმნვანო-მონაცარისფრო მინი მოფეკეფრად თრთოდა. საფდაც არ უნდა გაიქეფა, ყველგან ეკამდე ანეფრთეფთან გორაკები მოსნდა. საფდაც არ უნდა ეძეენა ქარიშმლისაგან თავშესაფარი, ყველგანან გამეფფეთო სიბნელე ზაფრავდა. რაც ეფრო ბორს მიდიოდა, მით ფფრო უეანურად ეჩვენებოდა გარემოშეკეული პეიზაჟი. თვალეწვდენელი სიმალლის მთიდან გზა ისევ ხელისგულისოდენა ხეობისაკენ ეშვებოდა. ეფი ადამიანებივით მოაბოჯებდნენ. რაღაც განეგბის ძალით მთის კიდეს სწორედ მაშინ მიაღწია, როცა მზე ეის ფუფფუფში იდგა. გაშლილი სივრცე ჯორჩორნტიდან ჯორჩორნტამდე იგრიხებოდა, ისიც ხის ქვეშ გაჩერდა და ხეობას ზემოდან გადმოხედა. მიხვიდან ბალში ჩაფლული პატარა სახლი დალინდა. ხეობა გრგვინავდა, ქარი აქეთ-იქეთან მოკრიალეაციი ფუბაფუნებდა ბუმტეტს, მაგრამ ამას სახლი თითქოს ანფეზნილა არ გდებდა. მისტერ დეიფისმა ისიც კი ნარმთიდგინა, სახლის ფეეერფა ვეებერთელა ფრიველი თუ ნამოლეკდა სოფლიდან და ის ჩაფგამდა ამ მშფოთვარე სამყაროს შუაგულშო.

გორაკის კლდეთან ქეფზე ჩამოცოცდა და ფფოთაზე ჩამოფეკა. სნორედ მაშინ იყო, რომ მისის ოუენის ბროლის ბურთში უკვალოდ გამქრალიყო იგი. მაგი ქუდი ღრუბლებსა ისე ჩაუფლაბა, რომ გეგონებოდა არემარეში ხანდაზმული ბრიდალი, პაერის ძახა დაძრნოდა, რომელსაც ნეკრნეს ვარსკვლავები შეკაეინეფდა და პირნეი ნახეკარმრთარე ბალაკეფრიდან ღიმილდ. მისტერ დეიფის არაფერი გაგებეფდა, გარდა იმისა, რომ ქეეძმა ხელები სულ დაუკანრა. უკეე მოხეკი იყო, ფიდისაკენ თავისი ლენინი გაუპრეანინა, მაგრამ ის, რაც ქრილობებიდან მოჩეთავდა, აშკარად ადამიანის სასხლის ჰგავდა.

მისტერ ოუენმეც, რომელსაც თავი მიწაში ჩაეჩარა, ხელებით კი მკიანა სარეველებს ეგრეხდა ესსრებს, ბროლის ბურთში მომხდარი ცვლილებების შესახებ არა უწყდა რა. გაახსენდა, მისის ოუენმა ეიღაც მაგქუდიანის ჩამოსვლა რომ ინინასწარმეტყველა და ამაზე გაეღიმა. ყოველთვის ღამიელს ეპეერიდა, ცოლს ასე ბუღნრეეედად რომ სნამდა ბნელთაის ძალებისა. მისის ოუმუშავა, ფანჯარასთან ახლოს, სავარძელში ჩასვა და ერთი ფინჯანი მაგარი ჩაიე მიართვა.

– გორაკეზე დგინანზე. – უთხრა მისის ოუენმა. პასტორი ჩაეკითხა, კი, მაგრამ რანაირად დამინანზე. გორაკეები ხომ საკმაოდ მაღალია და თან კარგა შორსაა აქედანო.

– მახეილი თვალი მაქვს. – მოუკო მან. ნათქვამში ექეი არ მეუტანია. მსგავსი უცნაური თვალები აქამდე არსად ენახა.

– აკ როგორი სინნანგრა. – აღნიშნა მისტერ დეიფისმა.

– საათიც კი არა გვაქვს. –უსასუხა და თან სამ კაცზე მაგიფის გამლა დაინყო.

– როგორი კეთილი ბრძანდეფთ.

– ყველას ასე ეზვედნეთ, ვინც არ უნდა გვესტუმრის.

უნდოდა ეკითხა, ამ უკაცრიელ ხეობაში ეს ერთადერთი სახლი რომ დგას კენტად, ვინ რამდენი კიკი უნდა გსტუმრობდეთო, მაგრამ კრინტი არ დაუძრავს, პასუხისა მეემნნდა. გულში დაასკვნა, ამ ფფუმაალ ეკის ძალიან უნდა ფფეარფეს სიანნეკ, თორემ ასეთ უკუნეთში რა გაანძალნინებდაო. საკმაოდ მიხუეი იყო სიბნისოდ, რომ ბნელეთის საიდუმლოებებს ჩალრმავებეთოდა. თავისი დაკეკეკილი, ჩამპალი შაკეი კოსტუმისა და ამ უცხო ქალის სახეეეეებში გამოკრული, გაძალატაცებეული ხელების შემხედეარეეს ახლა ეფრო მნკვეფდ იგრძნო, როგორ დაკეკეკეფილიყო. დიდის სიოც კი ილოდან ნაიქეკეფდა. ეეეცარი შეიხნდებისას ეგრეკეე თვალთ უბნდეფდნდა. ნეიმის ნეკეფეეს მის კაფანდარა სხეულში ისე თავისუფლად გადგი-გამოგიდოდა, თითქოს ხორეიეელი კი არა, ბრდელი ყოფილიყოს. ფანჯრის მინისა და სკამის თეორი გადასაფარქალის ფოონზე, იქეე ჩამომჯდარი, დაკანკეალი, თეთრნეეერა ბერიაკი თითქმის არც ჩანდა.

ამპარობში სადილიც გამზადდა, მისტერ ოუენი ბალიდან ოთახში შემოვიდა და ხელაბრფადუბანეული ჩამოჯდა.

– ჭამის წინ ხომ არ გეკეოლეკ? – თქვა მისტერ დეიფისმა, როცა სამივე სუფრას შემოუსხდა.

მისის ოუენმა თავი დაუქნია.

– უფალო, ეძმერთო, ყოველდღლეეერო, გეაკურნეთე პური ჩვენი. – დაიწყო მისტერ დეიფისმა. ლოცვისას თვალი ცოლ-ქმრისაკენ გააპარა, რომელთაც თვალები დაეხუჭნთ.

– მადლობას გნირავთ საზრდოსთვის, რომელიც გვიფყალობე ჩვენ ფლეს.

შენიშნა, რომ მისტერ და მისის ოუენის ტუჩები რაღაცას გაუოკეკეფდა ბუტბუტებდნენ. სიტყვებს ბოლომდეკ ვერ აარეკედა, მაგრამ იმას კი დანამდვილებით მიხვდა, რომ ისინი სულ სხვა ლოცვას ნარმოთქვამდნენ.

– ამინ. – ნარმოთქვა სამივემ ერთხმად.

მისტერ ოუენი თვალკმაყოფილებით შეუდგა ჭამას და თავი სნორედ ისე ჩარგო თეფშში, როგორც მოპუზლეზე სარეველებს ბლეკეკრისას. ფანჯრის მიღმა მინის ყავისფერი სხეული, ბალახის მნვანე ანი და ჯარვლის გორტის აზიფული ბკერი ილაფნდებოდა. გაეცხოველებულ მინას მონაბერი ქარი ადარილებდა, მზეს კი მგელოანნდა ცვარი შეეხერიპა. ხეთა ფფრენებიდან მაცოცხლეებელი ძალა მოფრნაგდა და ფორეული ზღვის სანაპირიფრეზე მოშრიალეე ტალღებს ეკეეე ქვიშის მარცვლები უსასრულოდ ბრაკვლდებოდნენ. მისტერ ოუენი ენოი საკეკნის ეფეეე ზედაპირს შეეჩერნინდა, თითქოს ხორეიეს ეანიც კი თავისებურად ღრმა ბზნეს აკარებდა და პირამდეკ ეკეეეეეს მიტანაა დიდ მიზანს ემსახურებოდა. ამ ნამიერი ნეტარებისას შეამჩნია, რომ მისის ოუენს პირი ცარიელი ჰქონდა.

მასაც თავი ჩაერგო, თუმცა, ქმრისგან განსხვავებით, ჩანგლის კბილებს თეფშის კიდეზე უაზროდ ანკარუნებდა. საყმეტლს პირს არ აკარებდა, რაფგან მარადიული ძალების ზემოქმედების ქეეშ იყო. თვალები ისე მნვანედ უელავდა, რომ თითს ანეეეაა ეკენ ბედავედა. ბუზუნის ხმით ხეფდაოდა, რა მიმართულებით ეერდა ხეობაში ქარი, მაგიდის გადასაფარებელზე მოფენილ ჩრდილების მოხაზულობა მზის ადგილმდებარეობას უმეფდნდა. ეუ, ბრილის ბურთი მიგეცა ახლი და უამალ დაინახავდა, როგორ ნეტა-ნეტა აძეკებდა უკადეგანნ ნყვდიადი ზამთრის შუქს. სამპაეეერიდ, ნყვდიადი მის ეონეტაში ისადგურებდა და გარშემო სინათლეკაა ხარბად შთანთქავდა. მარცხნივ აჩრდილი ეესეტება. ქალმა, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, მისი სინათლის ენერგია თავისკენ მიიზიდა და ბაგენელ ეონეტაში შეისრუტა.

თითქოს სისხელი ფრინველმა გამოსნრეკა, მისტერ დეიფისმა ძარღვებში სიცარიელე იგრძნო, ციცხ-ცხელებამ გაკაბრა და გატაცებენთ შეუდგა მოყოლას, თუ რა გადხდა მთებში, როგორ ცოიდა და უმოსეელოდ ქრილდა ქარი, როგორ ენაცვლებოდა ერთმანეთს ცაბდე ბიდეფრი მნვერვალები და ფფორეფალები. ისიც გაიხსენა, გზა ამეანდა და ქარიშხლისგან დაზაფრულმა ერთ ბნელ ალადას შეეფფარე თავიო. ნყვდიადშიც შიშს დაეურეკა ხელი, ისევ გორაკების შორის დაუწყია ხეტიალი, სადაც მთელი დილა ზღვის ზედაპირზე მოსარაალე ეემიეთი მიტორაბმანნა. საინთაც არ უნდა გადადგეგა ნაბიჯი, ეფოთვას ეერაფეერს უფრინდეა. თვალეწვდენელ სივრცეეში მოთარეეეეს ქარი აფრთხობდა, ეიწრობებში კი ჩამალული ჩრდილები უზეთქავდა ეკეეს. დანაბეეთი თქვა, ჩემნაირ მეზუნ ფფლეს ეკეეა ბზა მოყრილი ჰქონდაო. თავის სამრეკეეეზუ შეეკავრეფულ იყოერნ აჩემპრეეეეეს ეეეეეეებრა, ბაჯარაკეკეზე ეაორეალსაა თითქოს ფეხქეეეეეზ ბინა ეკეელებოდ და ბაერნი ლოდეკეეეეეზ. ლეკიის სიყვარულ სიანნელ სიყვარულეკ ეოთეგონებია, სადაც ბარდალეფთ ხალეი ბეკეემბრეკეკეკ სკეემდა თვალითი ეეეეეეეზ ეეეეეეე

თამაზ ჭეიშვილი

ბეკი

მამუკას გერმანული ნაგაზი.სახელად ბეკი, გარდა ამისა, რომ ბევრ სასარგებლო საქმეზეს აკეთებს, ოჯახში „შემომტანიც“ გამოდგა!

ძაღლი კი არის, მაგრამ დიდი დიციმის მეშვიდე კეთილადლი ამაზე ჭკვიანი კაცი არ დადიან!

რამეს თუ სთხოვ, უსიტყვოდ შეასრულებს! ზუსტადაც შეცდომის გარეშეშე! ბრძანებეთი კილო არ უყვარს! უნდა სთხოო, კიცერად. ადამიანურად და მაშინ ზედ გადაგიყვება! „ნა მესაბა“... „ფუ,“ ... ,,ლოლეი,, და ეგეთი რამეები არ უყვარს, ეჯავრება! თუ არ მოენონა „საუბრის ტონი“ ან კილო, ღონეზე ზე გადადგა! ზოგჯერ თავს მოისულფლებს, გადმოაგდებს მეგრიან ენას, აქაქანდება, დაიფიჩრალება და მოგაჭერდება დებილიეთი! არა და მაგარი მებერტყალია! აი, უთხარი, მაგალითად, „ბეკი, ნადი და ,,ზალადან“ გაზეთი მოიტანეს! ფეხს არ მოიკვეტს, ვიდრე კონკრეტულად არ ეტყვი, რომელი გაზეთი გიდგა.

ნელან ეახსენე, კარგი მეოჯახეკა გამოდგა-მეთქი. ეს სიტყვა ,,მეოჯახე“ ნოსით ნინნ,ელვაში უნდა ჩამეცალა. ბატონასი ადი მეოჯახე ძალია ანე კი ინ ოქეკეა, როგორც ბეკი მოიქეკა! თავი მოსცმა დიბობოლეანინ,ეს დიდი დილის მანაბატანი!

თუ ფიქკარი გასაალბინ არ ჩაკეტეს, სახელურს დაანეკეს და ... დასეკირნინს მერე ოქეი, ახლოს. მეზობლები დადგეიდ-ეფალი ხაბეს, მაგრამ არაფის ერნინა, ვიდრე მის მიერ მოინიშნეული ტერიტორიის საზღვარს არ გადმოცდება ვინმე!

მამუკას ფეიდს ფიქკარი დარჩენია დაუკეტავი. ჩამოარა ბეკიმ თათი სახელურსა, გამოალო, გავიდა, ისევ მიხურა. დასეირნობს თავისთვის. მეზობელი ქალბატონი ანარკა მაღაზიიდან მოდიოდა თურმე. მთელი ჩანთა სანოვაგე მოპქონდა. ფიქკარიან ბეკი დაბეეეერინა .ძალიან არ უყვარს, როცა ვინმე უყურო, ფიქკარს მოფალოდეს, გამდერინთალებელი ღერნის ქეფდეგ ზეტეეეზე გადასულლმეშინებიშელა ქალბატონი ანარკა, დაუეგდია ჩანთა და გაეცეულა.არ გიეკოდა გაეცეულს ბეკი ,არ იკადრა! ქალს როგორ გიეკოდებოდა! მითუმეტეს სანოვაგით გამეტანილი უშეეეტებელი ჩანთა ნინ ეგო,სათაარა აროპატეტინ! სტაკა პირი და ეეზოში შემოიტანა. მოიოდა სალამის მაბუკა, შემოიყვანა მაჩვანა, დაადგა ფარეზში და ამ ფრონ მეეკეკეკ ,,ბეკეკ,, ,,ბეკეკ,, ,,ბეკეკ,,